

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE

Fakulta bezpečnostního managementu

Katedra policejních činností

Řízení o správním vyhoštění cizince jako jeden z hlavních úkolů služby cizinecké policie

Bakalářská práce

**Proceedings on the administrative expulsion of a foreigner as one of the
main tasks of the foreign police service**

Bachelor thesis

VEDOUCÍ PRÁCE
JUDr. Miloslav Smetana

AUTOR PRÁCE
Bc. Jaroslava Langová

PRAHA
2024

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předložená práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Praze, dne 13. 3. 2024

Bc. Jaroslava LANGOVÁ

ANOTACE

Tato bakalářská práce systematicky prozkoumává problematiku migrace, s důrazem na nelegální migraci, kontrolní činnost, návratovou politiku a represivní opatření. Práce přináší aktuální statistická data, mapující současnou situaci, dále se detailně věnuje cizinecké policii, analyzuje historický vývoj, činnost a organizační strukturu. V práci jsou dále zkoumány důvody zahájení řízení o správním vyhoštění a procesněprávní aspekty řízení o správním vyhoštění, od subjektů až po fáze řízení. Poslední kapitola analyzuje nestandardní rozsudky Nejvyššího správního soudu, týkající se rozhodnutí o vyhoštění v kontextu válečného konfliktu na Ukrajině, závažného narušení veřejného pořádku a zrušení pracovního poměru.

KLÍČOVÁ SLOVA

Správní vyhoštění * Cizinecká policie * Nelegální migrace * Správní řízení * Cizinec * Nelegální pobyt * Migrace *

ANNOTATION

This bachelor thesis systematically examines the issue of migration, with an emphasis on illegal migration, control activities, return policy and repressive measures. The thesis brings up-to-date statistical data, mapping the current situation, further details the foreigner police, analyses historical developments, activities and organisational structure. The thesis further examines the grounds for initiating administrative expulsion proceedings and the procedural aspects of administrative expulsion proceedings, from subjects to the stages of the proceedings. The last chapter analyses non-standard judgments of the Supreme Administrative Court concerning expulsion decisions in the context of the war conflict in Ukraine, serious disturbance of public order and termination of employment.

KEYWORDS

Administrative expulsion * Foreigner police * Illegal migration * Administrative proceedings * Foreigner * Illegal residence * Migration *

Obsah

Úvod	7
1 Migrace	9
1.1 Nelegální migrace	10
1.1.1 Vývoj nelegální migrace.....	11
1.1.2 Nelegální migrace přes vnější schengenskou hranici ČR.....	13
1.1.3 Nelegální pobyt.....	14
1.2 Kontrolní činnost	15
1.3 Návratová politika	18
1.3.1 Readmisní smlouvy	18
1.3.1.1 <i>Bilaterální readmisní dohody</i>	19
1.3.1.2 <i>Unijní readmisní dohody</i>	20
1.4 Represivní opatření	20
1.4.1 Rozhodnutí o povinnosti opustit území ČR nebo území členských států EU	21
1.4.2 Rozhodnutí o správním vyhoštění.....	22
1.4.3 Trest vyhoštění uložený soudy.....	23
2 Služba cizinecké policie	24
2.1 Historický vývoj	24
2.2 Činnost služby	26
2.2.1 Činnost inspektorátů cizinecké policie.....	27
2.2.2 Činnost odborů cizinecké policie	28
2.3 Organizační struktura	28
2.3.1 Ředitelství služby cizinecké policie	29
2.3.1.1 <i>Výkonné organizační články</i>	29
2.3.1.2 <i>Nevýkonné organizační články</i>	31
2.3.2 Odbory cizinecké policie	34

<u>3</u>	<u>Správní vyhoštění.....</u>	<u>37</u>
3.1	Právní povaha vyhoštění.....	37
3.2	Správní vyhoštění z přechodného pobytu na území.....	38
3.2.1	Správní vyhoštění občana 3. státu pobývajcího na území přechodně.....	39
3.2.2	Správní vyhoštění občana EU nebo jeho rodinného příslušníka pobývajcího na území přechodně.....	40
3.2.3	Správní vyhoštění občana 3. státu pobývajcího na území na základě dlouhodobého pobytu.....	41
3.3	Správní vyhoštění cizince s povolením k trvalému pobytu.....	41
3.3.1	Správní vyhoštění občana 3. státu pobývajcího na území na základě povolení k trvalému pobytu.....	42
3.3.2	Správní vyhoštění občana EU nebo jeho rodinného příslušníka pobývajcího na území na základě povolení k trvalému pobytu.....	42
3.4	Odstranění tvrdosti.....	43
3.5	Přiměřenost.....	43
<u>4</u>	<u>Řízení o správní vyhoštění.....</u>	<u>44</u>
4.1	Subjekty řízení.....	45
4.1.1	Správní orgán.....	45
4.1.2	Účastníci řízení.....	46
4.2	Průběh řízení.....	47
4.3	Vydání rozhodnutí.....	48
4.4	Opravné prostředky.....	51
<u>5</u>	<u>Případové studie.....</u>	<u>54</u>
5.1	Válečný konflikt na Ukrajině.....	54
5.2	Závažné narušení veřejného pořádku.....	55
5.3	Zrušení pracovního poměru.....	58
	<u>Závěr.....</u>	<u>61</u>
	<u>Seznam zdrojů a literatury.....</u>	<u>62</u>

Úvod

Volba tématu této práce byla motivována několika faktory, přičemž prvním a zřejmě klíčovým z nich je jeho současná relevance.

V roce 2022 došlo k významným událostem v oblasti migrace, přičemž hlavním faktorem byla uprchlická vlna z Ukrajiny vyvolaná ruskou agresí. Česká republika se stala významným příjemcem uprchlíků, když poskytla dočasnou ochranu více než 470 000 lidem. Tento příliv vedl k překročení hranice 1 milionu cizinců na území ČR, což znamenalo meziroční nárůst o 69 %. Současně se zvýšil i počet nelegální migrace s nárůstem o 162 % na 29 235 osob, a to také z důvodu, že se Česká republika stala tranzitní zemí pro občany Sýrie. Tento vývoj měl za následek dočasné znovuzavedení ochrany vnitřních hranic ČR se Slovenskem od září 2022 do února 2023.¹

I přes aktuálnost tématu má odborná literatura o právní úpravě správního vyhoštění a obecně cizineckém právu malý zájem. To je patrné i z absence komentáře k zákonu č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců a o změně některých předpisů (dále jen „zákon č. 326/1999 Sb.“), který je klíčovým předpisem v oblasti cizineckého práva České republiky.

Navíc je autorce toto téma blízké, jelikož více než 12 let pracuje na Odboru azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra České republiky, konkrétně na oddělení, jenž se zabývá povoláním pobytu cizinců. V roce 2022 se aktivně podílela na udělování dočasné ochrany ukrajinským uprchlíkům v Krajských asistenčních centrech pomoci Ukrajině, při které spolupráce s příslušníky cizinecké policie překročila rámec běžně zpracovávané agendy.

¹ Zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky v roce 2022 Ministerstva vnitra ČR. On-line. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/vyrocní-zpravy-o-situaci-v-oblasti-migrace-a-integrace.aspx> [citováno 2024-02-13]

Tato bakalářská práce je rozdělná do pěti kapitol, první kapitola vytyčuje základní pojmy, zabývá problematikou migrace, zejména zaměřením na různé aspekty nelegální migrace, kontrolní činnost, návratovou politiku (včetně readmisních smluv), represivní opatření a rozhodnutí o vyhoštění. Rovněž obsahuje statistická data, která přehledně nastiňují aktuální situaci.

Druhá část práce se zabývá cizineckou policií, přičemž se zaměřuje na historický vývoj této služby, popisuje její činnost včetně inspektorátů a odborů, a analyzuje organizační strukturu. Konkrétně jsou zkoumány výkonné a nevýkonné organizační články Ředitelství služby cizinecké policie a odbory této policie.

Následující kapitola se zabývá správním vyhoštěním, jeho právní povahou a postupy v různých situacích, včetně vyhoštění cizinců pobývajících přechodně na území, s povolením k trvalému pobytu nebo na základě dlouhodobého pobytu. Dále se zkoumají aspekty odstranění tvrdosti a přiměřenosti v procesu správního vyhoštění.

Čtvrtá část je zaměřená na analýzu procesněprávních aspektů týkajících se právní úpravy správního vyhoštění. Je zkoumáno samotné řízení o správním vyhoštění, včetně subjektů tohoto řízení, jako jsou správní orgán, účastníci a další subjekty, a také osoby zúčastněné v řízení. Dále práce popisuje průběh tohoto řízení, včetně fází, jako je postup správního orgánu před zahájením řízení, samotné zahájení řízení a vydání rozhodnutí. Pozornost je věnována specifičností právní úpravy tohoto řízení ve srovnání s obecnou úpravou obsaženou v zákoně č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 500/2004 Sb.“)

Poslední kapitola se zabývá vybranými nestandardními rozsudky Nejvyššího správního soudu, které projednávají kasační stížnosti ve věci rozhodnutí o správním vyhoštění cizinců na témata válečný konflikt na Ukrajině, závažné narušení veřejného pořádku a zrušení pracovního poměru.

1 Migrace

Migrace představuje historicky trvalý fenomén a jen zřídka nalezneme období v lidských dějinách, kdy nedocházelo k migračním pohybům způsobeným válkami, ozbrojenými konflikty, náboženskými rozepřemi, přírodními katastrofami, klimatickými změnami, ekonomickými expanzemi nebo sociálními krizemi. Charakter migrace se neustále proměňuje v závislosti na místě a čase. Současně nelze příčiny migrace řešit pouze izolovanými legislativními a administrativními opatřeními jednotlivých států v cílových nebo tranzitních zemích. Je nezbytný globální přístup prostřednictvím efektivní mezinárodní spolupráce.

Migrace je charakterizována tím, že může v některých obdobích přinést řešení ekonomických problémů některých zemí, avšak zároveň otevírá možnosti porušování práva, nelegálního překračování hranic a organizovaného zločinu. Je evidentní, že migrace je komplexním jevem, zasahujícím do různých sfér lidské společnosti, má globální dosah bez ohledu na hranice jednotlivých států a je trvalým jevem, který lze spojit s existencí lidské společnosti. Tento jev zásadním způsobem ovlivňuje události v každé společnosti.²

Legální migrace představuje organizovaný proces, který je pod kontrolou státu a umožňuje řízený příchod cizinců. V České republice je možné regulovat imigraci prostřednictvím vízové praxe a udělováním pobytových oprávnění. Tento proces obecně souvisí s pracovní migrací, kdy Česká republika skrze regulovaný příjem cizinců uspokojuje potřeby domácího pracovního trhu. V rámci evropského práva může ČR kontrolovat pracovní migraci na svém území, včetně stanovení národních kvót. Dalšími formami legální migrace mohou být například migrace za účelem studia nebo sloučení rodiny.³

² SMETANA, Miloslav. *Činnost cizinecké policie I*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2021, s. 71. ISBN 978-80-7251-526-4.

³ Ministerstvo vnitra ČR. Migrace. Slovníček pojmů. Online. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/slovnicek-pojmu.aspx> [citováno 2024-02-13]

1.1 Nelegální migrace

Dle webových stránek ministerstva vnitra je nutné nelegální migraci vnímat jako neoprávněný vstup na území České republiky, či jeho neoprávněné opuštění a neoprávněný pobyt na území nebo pobyt v rozporu s účelem, pro který bylo vydáno cizinci pobytové oprávnění. Vzhledem ke skutečnosti, že neexistují data mapující přesný počet nelegálních migrantů na území našeho státu, nelze spolehlivě odhadnout vývoj nelegální migrace, nicméně se jedná o velmi dynamickou oblast, která může zásadním způsobem ohrozit bezpečnost státu a jeho vnitřní stabilitu, proto je nutné na tento fenomén reagovat flexibilně a důsledně postupovat v boji proti nelegální migraci. Opatření proti nelegální migraci je jedním z hlavních témat řešených v rámci migrační politiky České republiky.⁴

V této souvislosti je nutné definovat klíčové pojmy:

- **Cizinec** je fyzická osoba, která není státním občanem České republiky, včetně občana Evropské unie.⁵
- **Nelegální migrace** je neoprávněný vstup, pobyt či vycestování cizince z území České republiky.
- **Nelegální migrant** je cizinec, jenž vstoupil na území státu bez platného oprávnění anebo v něm pobývá bez platného oprávnění. Důvody nelegálního vstupu mohou být například ekonomické či politické.⁶
- **Schengenská spolupráce** označuje spolupráci mezi státy v rámci schengenského prostoru, známého také jako "Schengen". Tento prostor zahrnuje území států, jejichž společných hranicích nejsou prováděny hraniční kontroly. Hlavní důraz je kladen na vnější schengenské hranice, tj. pozemní hranice, mezinárodní letiště a mořské přístavy. Absence kontrol

⁴ Ministerstvo vnitra ČR. Migrace. Nelegální migrace. Online. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/nelegalni-migrace-v-ceske-republice> [citováno 2024-02-12]

⁵ Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území české republiky a o změně některých zákonů, v posledním znění, § 1, odstavec 2

⁶ Ministerstvo vnitra ČR. Migrace. Nelegální migrace. Online. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/nelegalni-migrace-v-ceske-republice> [citováno 2024-02-12]

na vnitřních hranicích je kompenzována spoluprací v dalších oblastech zabývajících se bezpečností.⁷

- Pod pojmem **tranzitní nelegální migrace** je třeba chápat migraci přes území daného státu bez náležitých dokladů potřebných ke vstupu a pobytu na jeho území, přičemž cílem není setrvání v tomto státě, nýbrž přesun do cílové země.
- **Vnější schengenská hranice** jsou pozemní, vzdušné a mořské hranice členských států schengenského prostoru, nikoliv členských států Evropské unie, pokud nejsou vnitřními hranicemi.
- Pojmem **vnitřní schengenská hranice** nazýváme společné pozemní hranice členských států schengenského prostoru (nejedná se o pozemní hranice členských států Evropské unie) letiště, která se nalézají na území členských států a slouží pro provoz letů výhradně mezi členskými státy, dále se jedná o námořní přístavy s trajektovou dopravou opět pouze mezi členskými státy, a to bez přerušení plavby v přístavech mimo tato území. Pokud hovoříme o vnitřní schengenské hranici v souvislosti s Českou republikou, tak se jedná o společné pozemní hranice se sousedními státy spolu s říčními a jezerními hranicemi, vnitrostátní letiště a mezinárodní letiště, na kterých jsou provozovány lety mezi Českou republikou a dalšími členskými státy schengenského prostoru.

1.1.1 Vývoj nelegální migrace

Od roku 2008, respektive od 27.12.2007, kdy došlo ke vstupu České republiky do schengenského prostoru, jsou sledovány dvě základní kategorie nelegální migrace, a to nelegální překročení vnější schengenské hranice České republiky, jedná se o osoby, které nedovoleně překročily vnější schengenské hranice, tj. letiště, nebo se o toto pokusily, dále nelegální pobyt, kdy do této skupiny

⁷ Celní správa. Evropská unie. Schengenská dohoda. Online. Dostupné z: <https://www.celnisprav a.cz/cz/evropska-unie/schengenska-dohoda/Stranky/default.aspx> [citováno 2024-02-15]

zařazujeme cizince zajištěné na území ČR (včetně tranzitního prostoru na letištích), kteří nedodrželi zákonem předepsané podmínky pro pobyt cizince na území ČR.

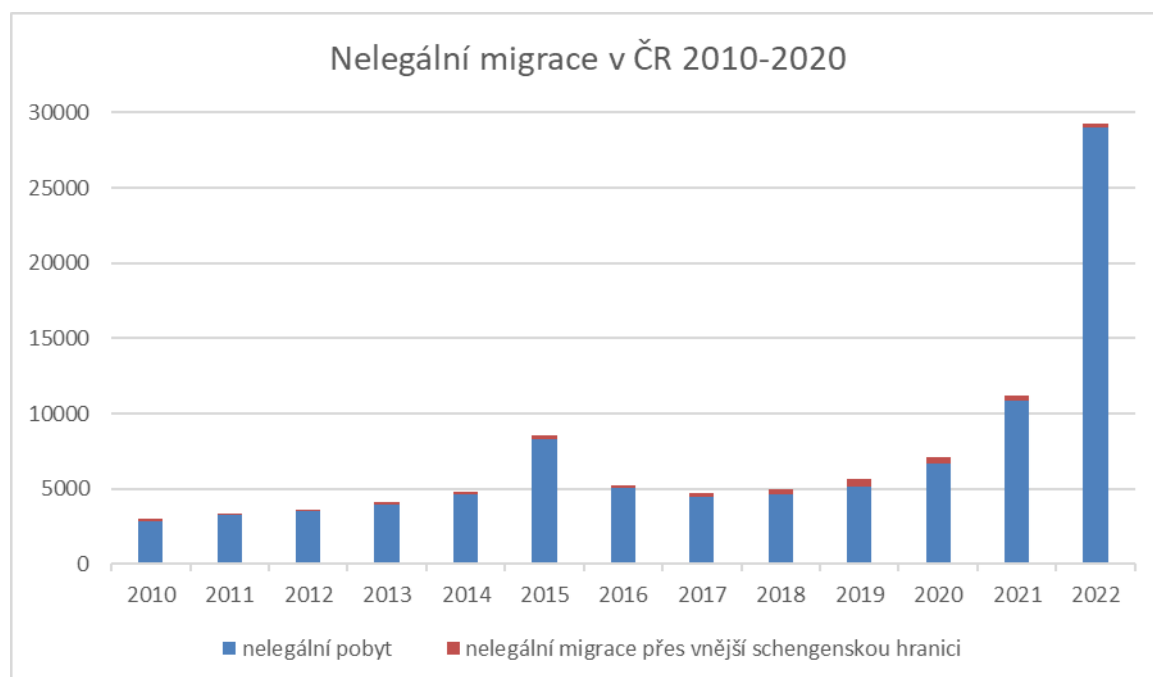
Po roce 2008 došlo k výraznému snížení nelegální migrace, což bylo způsobeno již zmíněným vstupem ČR do schengenského prostoru a s tím spojenými změnami v souvislosti s migrací cizinců,⁸ od roku 2010 docházelo k postupnému nárůstu, migrační krize v roce 2015 přinesla enormní nárůst nelegálních migrantů proti roku 2014 (o 78%). V roce 2016 se počet nelegálních migrantů výrazně snížil, a i v dalších letech docházelo ke snižování nelegální migrace. Ke druhému výraznému navýšení nelegální migrace došlo v roce 2020 (nárůst o 25%), a to z důvodu přijatých opatření v souvislosti s pandemií covid-19.⁹ V roce 2021 dosáhl meziroční nárůst nelegální migrace 57,5% (celkem bylo odhaleno 11 170 osob), kdy pro tuto oblast mají stále významný vliv opatření zavedená v souvislosti s onemocněním covid-19.¹⁰ V průběhu roku 2022 se Česká republika potýkala současně s přílivem uprchlíků z Ukrajiny s dalším významným trendem, a to s rozsáhlou vlnou tranzitní nelegální migrace. V důsledku této situace dramaticky vzrostl celkový počet osob, které byly zadrženy při nelegální migraci na území státu. Suma za rok 2022 dosáhla 29 235 osob, což představovalo nejvyšší meziroční nárůst (o 162%) od vstupu ČR do schengenského prostoru. Tento rapidní nárůst byl způsoben zvýšeným migračním tlakem na vnější hranici EU, zejména přes západobalkánskou trasu. Česká republika se stala tranzitní zemí pro nelegální migranty, převážně občany Sýrie. V důsledku negativního vývoje v oblasti nelegální migrace došlo

⁸ Ministerstvo vnitra ČR. Migrace. Nelegální migrace. Online. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/nelegalni-migrace-v-ceske-republice> [citováno 2024-02-14]

⁹ Zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky v roce 2020 Ministerstva vnitra ČR. On-line. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/rocnizpravy-osituaci-v-oblasti-migrace-a-integrace-cizincu-v-ceske-republice-za-roky-2001-2021.aspx> [citováno 2024-02-13]

¹⁰ Zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky v roce 2021 Ministerstva vnitra ČR. On-line. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/rocnizpravy-osituaci-v-oblasti-migrace-a-integrace-cizincu-v-ceske-republice-za-roky-2001-2021.aspx> [citováno 2024-02-13]

k dočasnému opatření, kdy byla znovu zavedena ochrana vnitřních hranic ČR na celém úseku pozemní hranice se Slovenskem od konce září 2022 do počátku února 2023.¹¹

Graf č. 1; zdroj: Český statistický úřad. Data – nelegální migrace. Online. Dostupné z <https://www.czso.cz/csu/cizinci/data-nelegalni-migrace-cizincu#cr> [citováno 2024-02-13], vlastní zpracování

1.1.2 Nelegální migrace přes vnější schengenskou hranici ČR

Mezinárodní letiště na území České republiky vyznačují vnější schengenskou hranici ČR, tzv. vzdušnou hranici. Nelegální migranti mohou být zajištěni dle směru jejich cesty, a to buď při příletu či odletu z ČR.

Dle statistik Ředitelství služby cizinecké policie bylo v roce 2022 odhaleno 201 osob při nelegálním překročení vnější schengenské hranice ČR, v porovnání

¹¹ Zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky v roce 2022 Ministerstva vnitra ČR. On-line. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/vyrocní-zpravy-o-situaci-v-oblasti-migrace-a-integrace.aspx> [citováno 2024-02-13]

s předcházejícími lety má tento trend klesající charakter od roku 2019, kdy bylo zadrženo 503 nelegálních migrantů.

Pokud jsou nelegální migranti řazeni dle státní příslušnosti, mezi nejvíce zastoupené státy patří Ukrajina, Gruzie, Rusko, Albánie. Rok 2021 přinesl novinku v podobě zařazení Velké Británie a Severního Irska mezi státy, jejichž občané nelegálně překročili vnější schengenskou hranici, což bylo způsobeno ukončením přechodného období (*pozn. Dohoda o vystoupení byla ratifikována Evropskou unií dne 30. ledna 2020, Spojené království vystoupilo o půlnoci 31. ledna 2020 z Evropské unie, čímž dohoda o vystoupení nabyla platnosti. Spojené království se tak stalo třetí zemí.¹² Přechodné období bylo stanovené na dobu od 1. února do 31. prosince 2020 a během něj Evropská unie postupovala jako by Spojené království bylo jejím členem ovšem s výjimkou účasti v orgánech EU.¹³*)

V roce 2022 došlo k rapidnímu snížení zastoupení občanů Ukrajiny o 84%, a to v důsledku vypuknutí Ruské invaze na Ukrajinu (dne 18. dubna 2022) a následného přijímání ukrajinských uprchlíků.

1.1.3 Nelegální pobyt

O nelegálním pobytu hovoříme v situaci, kdy cizinec sice přicestuje na území ČR jako občan státu, který má na území povolen bezvízový styk, či jako držitel platného víza opravňujícího ke vstupu do schengenského prostoru nebo povolení k pobytu, ovšem doba platnosti marně uplyne a cizinec nadále pobývá na území bez platného povolení.¹⁴ Nelegální pobyt cizinci často řešili požádáním o udělení mezinárodní ochrany nebo účelově uzavřeným manželstvím, tvrzeným partnerským vztahem či určeným otcovstvím k občanu Evropské unie a následně

¹² EUR-Lex: Migrace. Brexit. Online. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/content/news/Brexit-UK-withdrawal-from-the-eu.html?locale=cs> [citováno 2024-02-17]

¹³ Evropská komise. Dohoda o vystoupení Spojeného království z EU. Online. https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/relations-non-eu-countries/relations-united-kingdom/eu-uk-withdrawal-agreement_cs [citováno 2024-02-17]

¹⁴ SMETANA, Miloslav. *Činnost cizinecké policie I*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2021, s. 71. ISBN 978-80-7251-526-4.

žádali o povolení k přechodnému pobytu rodinného příslušníka občana EU, neboť se jednalo o jediné pobytové oprávnění, o které bylo možné zažádat na území z nelegálního pobytu. Již samotným podáním žádosti cizinec zlegalizoval svůj pobyt a získal volný přístup na trh práce. Tato situace byla částečně vyřešena účinností zákona č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky, který nahradil zákon č. 40/1993 Sb., České národní rady o nabývání a pozbývání státního občanství České republiky, dle kterého dítě, jehož matka je cizí státní občankou nebo bezdomovkyní a otec státním občanem České republiky nabývá státní občanství České republiky dnem souhlasného prohlášení rodičů o určení otcovství. Proti tomu aktuální právní úprava stanovuje: „Dítě, jehož matka není státní občankou České republiky, státu Evropské unie (*pozn: členské státy Evropské unie, Švýcarské konfederace nebo stát, který je smluvní stranou Dohody o Evropském hospodářském prostoru*) ani nemá trvalý pobyt na území České republiky, ani není bezdomovkyní, nabývá státní občanství České republiky dnem, kdy bylo učiněno souhlasné prohlášení rodičů o určení otcovství státního občana České republiky, pokud rodiče prokázali otcovství matričnímu úřadu genetickou zkouškou formou znaleckého posudku podle zákona o znalcích a tlumočnících.“¹⁵

1.2 Kontrolní činnost

Hlavním, a především účinným nástrojem v zabránění nelegální migrace je kontrolní činnost, tu realizují jednotlivé orgány státní správy, tj. Policie České republiky (cizinecká policie), Ministerstvo práce a sociálních věcí (Státní úřad inspekce práce), Ministerstvo průmyslu a obchodu (živnostenský úřad) a Ministerstvo financí (Celní správa ČR).

Služba cizinecké policie provádí kontrolní činnost samostatně nebo ve spolupráci s jinými útvary Policie České republiky či s jinými orgány státní správy, případně územní samosprávy, a to zejména pobytovými kontrolami.

¹⁵ Zákon č. 186/2013 Sb. o státním občanství České republiky v posledním znění, § 7, odst. 2

Kontrolní činnost cizinecké policie byla z důvodu pandemie covid-19 v roce 2020 ovlivněna dočasným znovuzavedením ochrany vnitřních hranic ČR s Německem a Rakouskem. Kontroly byly mířeny na vstup a výstup do a z ČR s ohledem na restriktce, proto bylo zmiňovaných pobytových kontrol provedeno výrazně méně než v roce 2019.¹⁶ V roce 2021 byla činnost cizinecké policie nadále ovlivněná opatřeními zavedenými ministerstvem zdravotnictví v souvislosti s pandemií covid-19, neboť se policisté podíleli činnostech souvisejících s omezením volného pohybu osob. Jak již bylo výše uvedeno, v roce 2022 vypuknul válečný konflikt na Ukrajině, kdy se Česká republika musela potýkat s obrovským přílivem uprchlíků, a tak se působení cizinecké policie přesunulo do Krajských asistenčních center pomoci Ukrajině, kde se podílela na vyřizování pobytů občanů Ukrajiny.¹⁷ Následující tabulka porovnává kontrolní činnost za roky 2019, 2020, 2021 a 2022.

Kontrolní činnost porovnání	2019	2020	2021	2022
Celkem provedených pobytových kontrol	211 385	133 982	159 992	111 754
Počet kontrol v ubytovacích zařízeních (objektů)	28 023	14 387	15 211	13 706
Počet kontrol objektů pro výdělečnou činnost	31 205	20 428	22 035	11 664
Počet kontrol jiných objektů	128 386	86 368	94 022	68 025
Počet kontrolovaných cizinců při pobytových kontrolách	693 349	450 803	461 973	524 839

Tabulka č. 1; zdroj: Zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky v roce 2021 Ministerstva vnitra ČR. On-line. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/rocnizpravy-0-situaci-v-oblasti-migrace-a-integrace-cizincu-v-ceske-republice-za-roky-2001-2021.aspx> [citováno 2024-02-13]; Zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky v roce 2022 Ministerstva vnitra ČR, Ministerstva vnitra ČR. On-line. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/vyrocnizpravy-0-situaci-v-oblasti-migrace-a-integrace.aspx> [citováno 2024-02-13], vlastní zpracování

¹⁶ Zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky v roce 2021 Ministerstva vnitra ČR. On-line. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/rocnizpravy-0-situaci-v-oblasti-migrace-a-integrace-cizincu-v-ceske-republice-za-roky-2001-2021.aspx> [citováno 2024-02-13]

¹⁷ Zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky v roce 2022 Ministerstva vnitra ČR, Ministerstva vnitra ČR. On-line. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/vyrocnizpravy-0-situaci-v-oblasti-migrace-a-integrace.aspx> [citováno 2024-02-13]

Při kontrolách v ubytovacích zařízeních bylo řešeno 541 přestupků, kdy nejčastějším porušením povinnosti ubytovatele bylo neoznámení ubytovaných cizinců. Jako problematická oblast byla identifikována tzv. sdílená ekonomika, zejména v oblasti ubytování prostřednictvím webových platforem jako Airbnb, Booking a dalších podobných online portálů. Přestože policisté oddělení cizinecké policie nepřicházejí do styku s tímto typem ubytování přímo, je zjevné, že se v něm cizinci ubytovávají, avšak ubytovatelé, kteří tuto formu ubytování provozují, tedy nedodržují povinnost ohlašování cizinců na území. Taková situace představuje významné bezpečnostní riziko jak pro Českou republiku, tak i pro ostatní země schengenského prostoru.

Dále jsou prováděny kontroly objektů určených pro výdělečnou činnost z důvodu prověřování neoprávněného zaměstnávání, tj. zda cizinec není zaměstnáván bez oprávnění k pobytu či povolení k zaměstnání. Jedním z dalších úkolů pobytových kontrol je zjistit, zda se cizinec nedopouští porušování zákona o pobytu cizinců při řízení o povolení k pobytu na území ČR, tyto pobytové kontroly jsou pak realizovány v souladu s žádostí Odboru azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra, jenž je příslušným orgánem k vyřízení těchto žádostí. Cizinecká policie se také zabývá kontrolami zaměřenými na cizince, kteří pobývají na území České republiky na základě povolení k pobytu za účelem studia, za účelem odhalení zneužívání pobytu, další kontroly jsou spjaté s konáním jazykových zkoušek, které vykonávají žadatelé o povolení k trvalému pobytu či o udělení státního občanství ČR, policisté se při nich orientují na kontrolu pravosti a platnosti předkládaných dokladů totožnosti účastníků zkoušky či ověření, zda doklad totožnosti předkládá a zkoušku skládá totožná osoba.¹⁸

¹⁸ Zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky v roce 2022 Ministerstva vnitra ČR, Ministerstva vnitra ČR. On-line. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/vyrocní-zpravy-o-situaci-v-oblasti-migrace-a-integrace.aspx> [citováno 2024-02-13]

1.3 Návratová politika

Návratová politika představuje klíčovou část migrační politiky, zaměřenou na omezování a vyrovnávání se s důsledky nelegální migrace prostřednictvím úzké spolupráce s třetími zeměmi v rámci readmisní politiky. Tato politika, která zahrnuje předávání nelegálně pobývajících osob, vyžaduje rozsáhlou mezinárodní spolupráci, která přesahuje oblast migrace. Efektivní migrační politika vyžaduje účinnou návratovou politiku jako nezbytný předpoklad. Snaha posílit společnou návratovou politiku EU prostřednictvím efektivní spolupráce s třetími zeměmi je zajištěna zejména prostřednictvím jednání a implementace readmisních dohod nebo účasti na společných unijních aktivitách.¹⁹

Návrat cizince může být dobrovolný, což zajišťuje bezpečný a důstojný návrat, nebo nucený, což se týká například cizinců, kterým byl uložen trest vyhoštění. Česká republika, stejně jako ostatní země EU, se podílí na těchto opatřeních v rámci celoevropské spolupráce.

1.3.1 Readmisní smlouvy

Readmisní dohody jsou klíčovým prvkem efektivního uskutečňování nucených návratů osob do země jejich původu. Význam těchto dohod při řešení návratů nelegálně pobývajících občanů třetích zemí stále roste, a jejich sjednávání je nadále důkladně monitorováno.

Česká republika věnuje pozornost sjednávání bilaterálních dohod se státy, které jsou pro ni důležité, avšak nejsou vybrány Evropskou unií jako potenciální jednací partneři na unijní úrovni, cílem těchto dohod je usnadnit a urychlit důstojný návrat nelegálně pobývajících osob do jejich vlasti. Rovněž aktivně spolupracuje na vyjednávání unijních readmisních dohod s vybranými třetími zeměmi, což zahrnuje účast jejích zástupců na relevantních jednáních Rady a Komise, a také jednání s konkrétními třetími státy. Při vyjednávání o návratech a jejich realizaci

¹⁹ Strategie migrační politiky České republiky, Ministerstvo vnitra ČR, 2015, s. 8. ISBN 978-80-86466-83-5.

Evropská komise zkoumá možnosti využití jak pozitivních, tak negativních nástrojů, aby přiměla třetí státy k aktivnější spolupráci. Jedním z těchto nástrojů je propojení readmisní politiky s vízovou politikou, příkladem může být propojení readmisní smlouvy s přípravou dohody mezi vládou České republiky a vládou Republiky Kazachstán o zrušení vízové povinnosti pro držitele diplomatických pasů obou států, kdy si Česká republika podmníla zrušení vízové povinnosti uzavřením readmisní dohody.²⁰ S některými státy byly nebo jsou jednány dohody nebo programy pomoci s technickým zaměřením, které mají napomoci v oblasti výstavby centrálních registrů nebo zpracování otisků prstů. Spolupráce s EU se snaží formálně uzavírat prostřednictvím standardních readmisních dohod nebo méně závazných ujednání či postupů týkajících se návratů.

1.3.1.1 Bilaterální readmisní dohody

V roce 2022 došlo po delší pauze k setkání zástupců České republiky a Uzbekistánu s cílem dokončit návrh textu readmisní dohody. Tato jednání následovala po odborných jednáních z roku 2014 a jejich hlavním úkolem bylo odstranění některých chyb, které vznikly v průběhu písemné korespondence. Během setkání byly pečlivě projednány kompletní texty readmisní dohody a jejího prováděcího protokolu. Vzhledem k novým aspektům oproti roku 2014 bude opětovně podrobena přezkoumání ve vnitroresortním a meziresortním připomínkovém řízení a následně předložena vládě České republiky k schválení.

Pro rok 2023 byly identifikovány státy vzdálenějších destinací, se kterými by bylo vhodné uzavřít bilaterální readmisní dohody, zejména s ohledem na aktuální migrační situaci (Bangladěš, Libanon, Írán, Nepál) nebo pro ujednání

²⁰ Vládní návrh, kterým se předkládá Parlamentu České republiky k vyslovení souhlasu s ratifikací Smlouva mezi vládou České republiky a vládou Republiky Kazachstán o zpětném přebírání osob s neoprávněným pobytem, podepsaná dne 23. února 2011 v Praze. On-line. Dostupné z: <https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwjIwbXU1fCEAxUm9AIHHWL7CugQFnoECBIQAQ&url=https%3A%2F%2Fwww.senat.cz%2Fqxw%2Fwebdav%2Fpsssenat%2Foriginal%2F59124%2F50105&usg=AOvVaw3nG80Z8QT2dMH2KMz2oyK-&opi=89978449> [citováno 2024-03-05]

nižší právní síly (Maroko, Alžírsko, Tunisko), kde mandát pro jednání o readmisní dohodě má Evropská komise.

V současné době má Česká republika uzavřeno celkem 17 bilaterálních readmisních dohod s různými zeměmi, včetně Rakouska, Polska, Německa, Slovenska, Rumunska, Maďarska, Kanady, Chorvatska, Bulharska, Slovinska, Moldávie, Vietnamu, Švýcarska, Arménie, Kazachstánu, Kosova a Mongolska.²¹

1.3.1.2 Unijní readmisní dohody

Mimo výše zmíněných dohod jsou pro Českou republiku závazné také readmisní dohody vyjednané Evropskou unií, resp. Evropským společenstvím; jedná se o 18 readmisních dohod (s Hongkongem, Macaem, Srí Lankou, Albánií, Ruskem, Ukrajinou, Moldávií, Srbskem, Černou Horou, Severní Makedonií, Bosnou a Hercegovinou, Pákistánem, Gruzii, Tureckem, Kapverdami, Arménií, Ázerbájdžánem a Běloruskem).

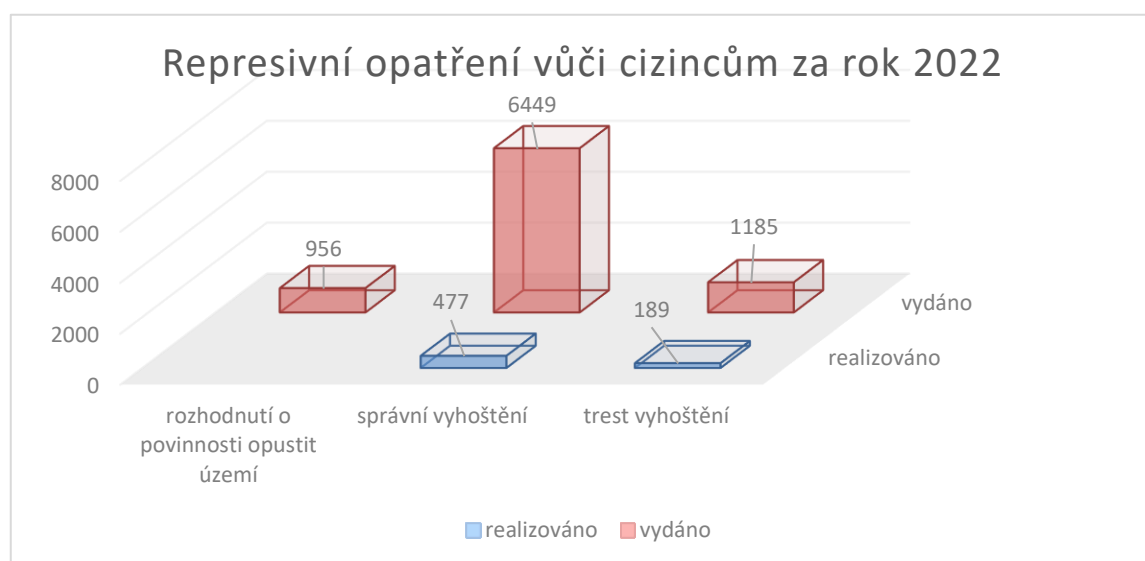
1.4 Represivní opatření

Mezi represivní opatření patří rozhodnutí o povinnosti opustit území České republiky, rozhodnutí o správním vyhoštění, a trest vyhoštění uložený soudy.

V roce 2022 bylo správní vyhoštění realizováno u 477 jednotlivců. Počet osob, u nichž proběhl proces realizace správního vyhoštění, bývá obvykle výrazně nižší, než počet pravomocných rozhodnutí o správním vyhoštění, protože pouze část cizinců je umístěna do zařízení pro zajištění cizinců za účelem realizace správního vyhoštění. V případě ostatních cizinců se předpokládá, že opustí území České republiky samostatně, nebo existují překážky bránící fyzickému vyhoštění občanů některých třetích zemí, jako tomu bylo u občanů Sýrie a Ukrajiny. V případě občanů Sýrie nebylo možné využít návratových operací z důvodu dlouhodobé nebezpečnosti situace v této zemi. Realizace správního vyhoštění

²¹ Ročenka uprchlického a cizineckého práva. Ombudsman, veřejný ochránce práv 2022. Kancelář veřejného ochránce práv, s. 304, 305. ISBN 978-80-7631-101-5.

na Ukrajinu byla pozastavena od 24. února 2022 v důsledku ozbrojeného konfliktu, ten samozřejmě také ovlivnil realizaci trestu vyhoštění uloženého soudem. V minulých letech tvořili občané Ukrajiny největší skupinu cizinců, u kterých byla prováděna realizace správního vyhoštění. V roce 2022 nabylo právní moci 807 rozhodnutí o povinnosti opustit území ČR nebo členských států EU, u tohoto typu opatření se predikuje, že cizinec opustí Českou republiku samostatně.²²

Graf č. 2; zdroj: Zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky v roce 2022 Ministerstva vnitra ČR, Ministerstva vnitra ČR. On-line. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/vyrocní-zpravy-o-situaci-v-oblasti-migrace-a-integrace.aspx> [citováno 2024-02-13], vlastní zpracování

1.4.1 Rozhodnutí o povinnosti opustit území ČR nebo území členských států EU

„Institut rozhodnutí o povinnosti opustit území vychází ze zásad „návrátové směrnice“. V České republice byl zaveden do právního řádu novelou cizineckého zákona v roce 2011...“²³

²² Zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky v roce 2022 Ministerstva vnitra ČR, Ministerstva vnitra ČR. On-line. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/vyrocní-zpravy-o-situaci-v-oblasti-migrace-a-integrace.aspx> [citováno 2024-02-13]

²³ SMETANA, Miloslav a kol. *Činnost cizinecké policie II*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2023, s. 97, 98. ISBN 978-80-7251-547-9.

Rozhodnutí o povinnosti opustit území upravuje ust. §50a zákona č. 326/1999 Sb. podmínky pro vydání tohoto rozhodnutí jsou taxativně vymezeny, stručně by se dalo uvést, že cizinec sice neoprávněně pobývá na území, nicméně nebyly shledány důvody pro vydání rozhodnutí o správním vyhoštění anebo pokud by bylo vydáno, jednalo by se nepřiměřený zásah do soukromého a rodinného života cizince.

V roce 2022 bylo vydáno celkem 956 rozhodnutí o nařízení povinnosti opustit území podle § 50a zákona č. 326/1999 Sb. V porovnání s předchozím rokem došlo k poklesu o 149 osob, což představuje snížení o 13,5 %. Rozhodnutí bylo vydáno nejvíce občanům Sýrie, poté občanům Ukrajiny, Vietnamu a Ruska.²⁴

1.4.2 Rozhodnutí o správního vyhoštění

Podmínky pro vydání správního vyhoštění vymezuje zákon č. 326/1999 Sb. konkrétně ust. §§ 118 až 123a a lze jej definovat jako ukončení pobytu cizince na území ČR, v rozhodnutí Police ČR o správním vyhoštění je dále stanovena doba k vycestování z území a doba, po kterou nelze cizinci umožnit vstup na území ČR, případně členských států Evropské unie.

Vývoj pravomocných rozhodnutí o správním vyhoštění od roku 2011 byl ovlivněn zavedením rozhodnutí o povinnosti opustit území ČR, kdy tento trend znamenal pokles vydaných rozhodnutí a rovněž i pokles samotné realizace vyhoštění z území. Mezi lety 2011 až 2014 se počet vydaných pravomocných rozhodnutí pohyboval kolem 2 000, v roce 2015 došlo k navýšení na 3 009, v následujících letech docházelo k pozvolnému navyšování, výrazné zvýšení přinesl rok 2017 (5 119), zvyšující směr zaznamenaly i následující léta, kdy v roce 2019 bylo vydáno rekordních 7 067 pravomocných rozhodnutí o správním

²⁴ Zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky v roce 2022 Ministerstva vnitra ČR, Ministerstva vnitra ČR. On-line. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/vyrocní-zpravy-o-situaci-v-oblasti-migrace-a-integrace.aspx> [citováno 2024-02-13]

vyhoštění, následující roky se pohybovaly kromě propadu v roce 2021 v počtu cca 6500 vydaných rozhodnutí.²⁵

1.4.3 Trest vyhoštění uložený soudy

Trest vyhoštění upravuje zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, v posledním znění a podle ust. § 80, a soud jej může uložit pachateli, který není občanem ČR, jako trest samostatný anebo vedle jiného trestného činu, pokud je to v zájmu bezpečnosti osob, majetku nebo existuje jiný obecný zájem.

V roce 2022 byl trest vyhoštění uložen 1 185 osobám, a to nejčastěji státním příslušníkům Ukrajiny, Moldavska, Slovenska a Rumunska, kdy příslušníci těchto států tvoří více jak 50% z celkového počtu odsouzených osob. Nicméně je nutné zmínit, že realizace trestu vyhoštění občanů Ukrajiny byla z důvodu válečného konfliktu na Ukrajině dne 24. 2. 2022 pozastavena.

²⁵ Český statistický úřad: Data-nelegální migrace cizinců. Vývoj počtu vyhoštění z ČR. Online. Do stupné z: https://www.czso.cz/documents/11292/31309535/c07R78_2022.pdf/b3a8f1fa-9476-4a0f-9100-ad96357d445f?version=1.0 [citováno 2024-02-21]

2 Služba cizinecké policie

„Služba cizinecké policie je specializovanou složkou Policie České republiky, která plní především úkoly související s odhalováním nelegální migrace uplatňováním represivních opatření vůči cizincům zdržujícím se na území České republiky v rozporu s právním řádem.“²⁶

Služba cizinecké policie má za úkol plnit závazky vyplývající z mezinárodních smluv a přímo použitelných právních předpisů Evropské unie a řešit trestnou činnost spojenou s překračováním státních hranic a přeshraniční kriminalitou. Její vznik byl stanoven nařízením Ministerstva vnitra č. 67/2008, kterým se zřizují orgány Policie České republiky s celostátní působností.²⁷

2.1 Historický vývoj

Sametová revoluce mimo jiné otevřela možnost volného cestování a tím zahájila novodobou historii ochrany státních hranic České republiky. Po 17. listopadu roku 1989 bylo tedy nutné vytvořit nové právní rámce, a to zejména zákon č. 333/1991 Sb., o Federálním policejním sboru a Sboru hradní policie. Tento zákon zrušil zákon č. 69/1951 Sb., o ochraně státních hranic, a přinesl změny ve struktuře. V důsledku těchto změn byla ukončena činnost Pohraniční stráže a vojenské střežení hranic s Rakouskem a části hranic s Německem.

Na základě nových právních norem vznikly dva samostatné útvary: Pohraniční policie, která odpovídala za ochranu tzv. zelené hranice, a Úřad cizinecké policie a pasové služby, jemuž byla svěřena cizinecká agenda, hraniční kontrola a vydávání cestovních dokladů. Oba útvary byly součástí Federálního policejního sboru.

²⁶ SMETANA, Miloslav. *Činnost cizinecké policie I*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2021, s. 26. ISBN 978-80-7251-526-4.

²⁷ Policie ČR. Útvary. Útvary Policie ČR. Policie České republiky-Služba cizinecké policie. Online. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/o-nas-831034.aspx> [citováno 2024-02-22]

Po vzniku samostatné České republiky v roce 1993 byl Federální policejní sbor zrušen, a jeho úkoly byly převedeny na Policii České republiky. Vytvořilo se nové organizační uspořádání s novými útvary jako "Služba cizinecké a pohraniční policie" a "Ředitelství služby cizinecké a pohraniční policie", které zastupovalo roli metodického a řídicího pracoviště.

V průběhu devadesátých let se začaly připravovat právní změny v souladu s přípravou na vstup do Evropské unie. Nastaly také organizační změny spojené s přesunem pravomocí pro vydávání cestovních dokladů občanů České republiky z policie na civilní složky státní správy. Současně byla přenesena azylová problematika z Policie České republiky na Ministerstvo vnitra, Odbor azylové politiky. Hlavní změny týkající se cizinecké problematiky byly postupně zapracovány do nového zákona o pobytu cizinců, který byl přijat jako zákon č. 326/1999 Sb. na konci roku 1999 s účinností od 1. ledna 2000.

Další významnou změnou byl vznik Služby cizinecké a pohraniční policie jako útvaru s celostátní působností spolu se sedmi oblastními ředitelství Služby cizinecké policie. Po vstupu do Schengenu, 21. prosince 2007, byly zrušeny hraniční kontroly na hraničních přechodech a tím pádem i oddělení pohraniční policie. Organizační změny zahrnovaly přejmenování stávajících útvarů, tj. "Ředitelství služby cizinecké policie" a "Oblastní ředitelství služby cizinecké policie", dále na mezinárodních letištích, které nově začaly tvořit vnější schengenskou hranici, byly zřízeny inspektoráty cizinecké policie.

Od 1. ledna 2011 byla agenda povolování dlouhodobých pobytů a víz převedena na Odbor azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra (*pozn. agenda trvalých pobytu byla do gesce OAMP přesunuta již dne 01.01.2009*). Policii ČR zůstala agenda represivních činností, tedy zajištění vnější schengenské hranice, pobytové kontroly, nelegální migrace, správní řízení o vyhoštění, činnosti související se schengenským informačním systémem, schengenské pátrání a podobně. Tyto změny šly logicky ruku v ruce s organizačními změnami, Ředitelství služby cizinecké policie se stalo útvarem policie s celostátní působností, a byla zrušena struktura oblastních ředitelství služby cizinecké policie, neboť nově byly

vytvořeny odbory cizinecké policie, které byly začleněny do organizační struktury čtrnácti krajských ředitelství Policie České republiky. V reakci na migrační krizi v letech 2014 až 2016 byly v rámci Ředitelství služby cizinecké policie vytvořeny nové organizační články, například Národní centrum pro kontrolu dokladů, Národní situační centrum či Mobilní jednotky cizinecké policie.²⁸

2.2 Činnost služby

Aktuálně lze činnost cizinecké policie rozdělit do dvou hlavních oblastí: činnost na vnějších hranicích, která je řízena z centrální úrovně, a činnost na území, za kterou nesou odpovědnost krajská ředitelství policie. V oblasti vnějších hranic se zaměřuje především na ochranu těchto hranic, kterou lze dále specifikovat jako ostrahu hranic a provádění hraniční kontroly. Na území se pak cizinecká policie věnuje především odhalování nelegální migrace cizinců, identifikaci trestné činnosti spojené s překračováním vnitřních hranic a plnění vybraných úkolů při povolování pobytu cizinců v České republice.

Ochranu vnějších hranic nelze omezit pouze na kontroly na hraničních přechodech a bezpečnostní opatření mezi hraničními přechody, kromě toho zahrnuje hodnocení rizik spojených s vnitřní bezpečností a analýzu potenciálních hrozeb. Základní útvary cizinecké policie jsou oprávněny vyšetřovat trestné činy, na které je stanovena trestní sazba odnětí svobody do tří let. Tato kategorie trestných činů zahrnuje porušení pobytového režimu cizinců, poškození zařízení označujících státní hranice, překračování státních hranic, přeshraniční trestnou činnost a organizaci nebo asistenci při nedovoleném překračování hranic, včetně přepravy osob po nelegálním překročení státní hranice.

²⁸ HABICH, Lukáš, Martin KLOUBEK a kol. *Činnost Policejních služeb*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2019, s. 113,114. ISBN 978-80-7251-481-6.

2.2.1 Činnost inspektorátů cizinecké policie

Zajištění ochrany vnějších hranic představuje jednu z klíčových povinností vyplývajících z členství České republiky v schengenském prostoru. Tato činnost spočívá v provádění "hraniční kontroly" na vybraných mezinárodních letištích, kterých je v současné době v České republice 19 veřejných a 3 vojenská neveřejná. Nejvýznamnější letiště z hlediska počtu osob podléhajících hraniční kontrole jsou Praha-Ruzyně, Brno-Tuřany, Karlovy Vary, Pardubice a Ostrava-Mošnov. Pro plnění úkolů souvisejících s ochranou vnějších schengenských hranic jsou na těchto letištích umístěny inspektoráty cizinecké policie, které jsou organizačními složkami Ředitelství služby cizinecké policie.

Hraniční kontrola vychází z evropských právních předpisů, které upravují postup při této činnosti, s důrazem na hlavní zásadu, kdy ochrana vnějších hranic je v zájmu nejen státu, na jehož vnějších hranicích se provádí, ale všech členských států, které zrušily ochranu vnitřních hranic. Každý stát má stanoveny podmínky pro používání represivních opatření v případě porušení daných pravidel, pak tedy může dojít k opatřením jako odepření vstupu, postihu cizince v přestupkovém řízení nebo správnímu vyhoštění s následným zákazem vstupu na území celého schengenského prostoru.

Proces hraniční kontroly zahrnuje specifické policejní činnosti, kdy policisté na inspektorátech rozhodují, zda osoba splňuje podmínky pro vstup nebo vycestování ze schengenského prostoru v souladu se Schengenským hraničním kodexem. Tato činnost vyžaduje vysokou odbornost, profesionalitu a jazykovou znalost policistů na inspektorátech. Při kontrole cizinců ze třetích zemí jsou prováděny krátké pohovory ověřující účel cesty, u cestovních dokladů je nutné ověřit celistvost, zda se nejedná o padělek, či nebyl pozměněn, dále je nezbytné, aby se policisté orientovali ve vízové problematice, v cizineckých právních předpisech, ale i v zákonech upravujících dovoz, vývoz a průvoz zbraní a střeliva.

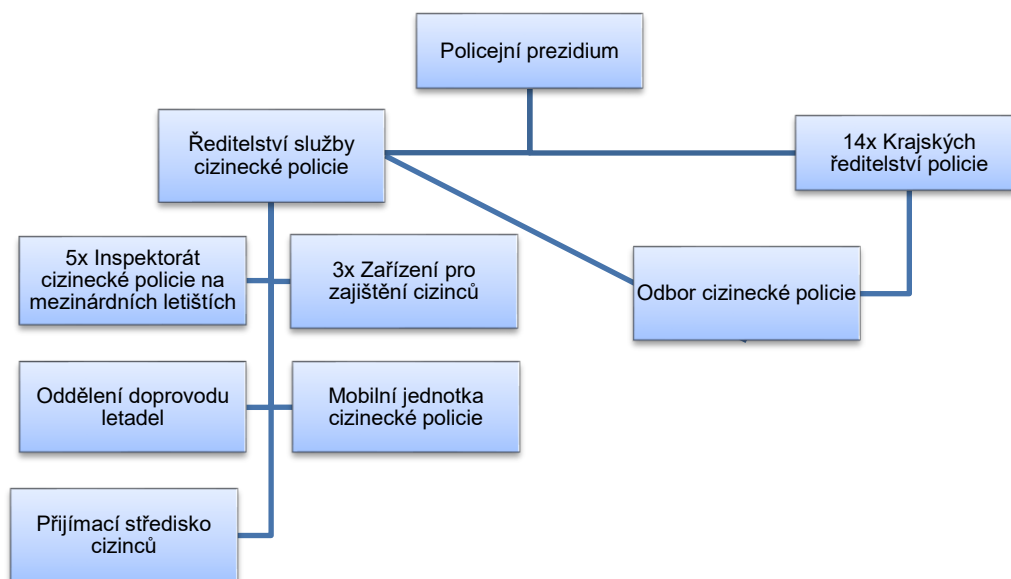
Po teroristických útocích na mezinárodních letištních byly posíleny aktivity zaměřené na ochranu civilní letecké dopravy. To zahrnuje nasazení moderních

prostředků pro odhalování nástražných útoků, včetně výbušných systémů, rozpoznávání kapalin a gelů a využívání biometrického rozpoznávání osob prostřednictvím informačních systémů, včetně jmenné evidence cestujících.

2.2.2 Činnost odborů cizinecké policie

V organizační struktuře krajských ředitelství jsou zaraženy odbory cizinecké policie. Kromě plnění úkolů definovaných evropskými předpisy a právním rámcem České republiky, zejména zákonem č. 326/1999 Sb. mohou v případě dočasného zavedení kontrol na vnitřních hranicích přispět k realizaci úkolů spojených s touto činností. Běžně se odbory cizinecké policie aktivně podílejí na zabezpečení veřejného pořádku a vnitřní bezpečnosti státu, monitorování bezpečnosti silničního provozu a poskytování pomoci při různých mimořádných událostech v rámci jednotlivých krajských ředitelství. Jejich primárním zaměřením však zůstává problematika týkající se cizinců a vše, co s touto tematikou souvisí.²⁹

2.3 Organizační struktura

Graf č. 3, Základní organizační členění služby cizinecké policie, zdroj: HABICH, Lukáš, Martin KLOUBEK a kol. *Činnost Policejních služeb*.

²⁹ HABICH, Lukáš, Martin KLOUBEK a kol. *Činnost Policejních služeb*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2019, s. 114 - 116. ISBN 978-80-7251-481-6.

2.3.1 Ředitelství služby cizinecké policie

„Ředitelství je podřízeno Policejnímu prezidiu České republiky. Je výkonným útvarem policie s celostátní působností, specializovaným ústředním metodicko-řídicím, odborným, analytickým a kontrolním orgánem v oblasti výkonu státní správy na úseku agendy cizinců pobývajících na území České republiky a v oblasti ochrany vnějších hranic schengenského prostoru...“³⁰

Ředitelství řídí jak své výkonné organizační složky, ale také nevýkonné organizační články, jejichž organizační struktura vyplývá z organizačního řádu Ředitelství služby cizinecké policie.

2.3.1.1 Výkonné organizační články

Inspektoráty cizinecké policie na mezinárodních letištích jsou umístěny na letištních Praha-Ruzyně, Karlovy Vary, Pardubice, Brno Tuřany a Ostrava Mošnov, jedná se o pracoviště Ředitelství služby cizinecké policie, která jsou odpovědná za plnění úkolů spojených s ochranou vnějších hranic. Jejich činnost zahrnuje provádění hraniční kontroly, rozhodování o udělení víz, vykonávání pobytových kontrol a plnění dalších úkolů souvisejících s bezpečností a ochranou veřejného pořádku. Inspektoráty také poskytují kynologickou a pyrotechnickou službu na letišti, provádějí bezpečnostní prohlídky dopravních prostředků a zavazadel a podílejí se na odhalování a prevenci terorismu a organizovaného zločinu. Celkově jsou klíčovým prvkem v zajištění bezpečnosti a řízení migrace na mezinárodních letištích v České republice.

Zařízení pro zajištění cizinců se nacházejí v Balkové, Bělé Jezové a ve Vyšních Lhotách a jsou výkonnými detašovanými pracovišti Ředitelství služby cizinecké policie, která jsou složena ze skupiny cizinecké policie, skupiny služby a eskortní skupiny. Zařízení provádí úkoly týkající se přijímání a umístování cizinců podle pokynů nadřízených orgánů. Zabezpečuje osobní prohlídky,

³⁰ SMETANA, Miloslav. *Činnost cizinecké policie I*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2021, s. 27. ISBN 978-80-7251-526-4.

kontroluje dodržování pravidel ohledně věcí v zařízení a spolupracuje s příslušnými odděleními cizinecké policie při ověřování totožnosti. Plní specifické úkoly v případech předvádění, eskorty, léčby, soudních řízení a dalších situací souvisejících s cizinci. Rozhoduje o režimových opatřeních pro bezpečnost a zabránění útěku či ohrožení. Také provádí opatření související s ukončením pobytu, vyhoštěním a předáváním cizinců podle mezinárodních dohod, včetně vydávání výjezdních příkazů a záznamu otisků prstů.

Příjmací středisko cizinců Zastávka plní úkoly spojené s mezinárodní ochranou a dočasnou ochranou. Zajišťuje příjem, umístění a kontrolu cizinců v souladu s požadavky Správy uprchlických zařízení. Provádí výkon státní správy při ukončení pobytu, uděluje výjezdní příkazy a rozhoduje o správním vyhoštění. Kontroluje pobyt cizinců a provádí pobytovou kontrolu zaměřenou na plnění právních povinností. Plní úkoly v trestním řízení, odhaluje přestupky, zajišťuje cizince a podílí se na plnění mezinárodních dohod a právních předpisů EU.

Oddělení doprovodu letadel má za úkol zajistit bezpečnost civilní letecké dopravy. Realizuje policejní doprovody na palubách letadel, spolupracuje s posádkami a letištním personálem a provádí eskorty osob leteckou cestou. Dále spolupracuje s hraničními a policejními orgány jiných států při předávání a přebírání osob a zabezpečuje průvozy cizinců a tranzity ozbrojených policistů. Oddělení také spolupracuje se zahraničními partnery, využívá chráněný portál pro výměnu bezpečnostních informací a plní úkoly týkající se prevence, odhalování a zabraňování terorismu v oblasti civilní letecké dopravy.

Oddělení šetření trestné činnosti a dokumentace má za úkol metodicky řídit a koordinovat plnění úkolů služby cizinecké policie v oblasti odhalování přeshraniční trestné činnosti, ilegální migrace, nelegální zaměstnanosti a zjišťování neoprávněného pobytu cizinců v České republice. Koordinuje činnost oddělení dokumentace odborů cizinecké policie a oddělení správního a trestního řízení na letišti Praha-Ruzyně, spolupracuje s krajskými ředitelstvími policie a dalšími orgány veřejné moci. Zajímá se o eliminaci přeshraniční trestné činnosti a spolupracuje s policejními sbory jiných států. Shromažďuje informace o trestné

činnosti a zajišťuje důkazy v případech překračujících působnost odboru cizinecké policie. Provedení operativního průzkumu na místech s potenciálním výskytem trestné činnosti a zajišťuje přípravné kroky před trestním stíháním.

Mobilní jednotka cizinecké policie je efektivní pracovištěm ředitelství služby, které posiluje činnost policie v naléhavých situacích. Může být vyslána i do zahraničí podle mezinárodních dohod. Její činnosti zahrnují eskorty cizinců v České republice i do zahraničí, ochranu hranic, plnění mezinárodních závazků a účast v zahraničních operacích. Dále poskytuje podporu zařízením pro zajištění cizinců, inspektorátům cizinecké policie na mezinárodních letištích a plní úkoly související s tlakem na státní hranici při dočasném znovuzavedení ochrany vnitřních hranic.

2.3.1.2 Nevýkonné organizační články

Kancelář ředitele se skládá z organizačního oddělení, oddělení analýzy rizik a oddělení služební přípravy a jeho hlavní činností je příprava podkladů pro rozhodovací a řídicí činnost ředitele, policejního prezidenta, Ministra vnitra, ministerstev a vlády týkajících se bezpečnostní, pobytové a vízové politiky.

Personální odbor má na starosti uspořádání a provedení výběrových řízení pro zájemce o přijetí do služebního nebo pracovního poměru a dále zajišťuje neustálé obsazování otevřených pracovních či služebních pozic. Odbor personálních záležitostí plní úkoly spojené s personální strategií a politikou Policie České republiky. Zaměřuje se na psychologický výběr zaměstnanců, provádí psychologická vyšetření při nábořech a spolupracuje s výběrovými komisemi. Dále provádí systemizaci služebních a pracovních míst, spolupracuje s různými institucemi a řeší záležitosti týkající se služebního poměru a disciplíny zaměstnanců.

Odbor podpory výkonu služby, který se skládá z oddělení víz a ETIAS a oddělení metodiky a výkonu služby, řídí, kontroluje a koordinuje činnost v oblasti vstupu a pobytu cizinců. Poskytuje metodickou podporu a vyhodnocuje judikaturu, přičemž udržuje jednotný postup v celé České republice. Plní úkoly související

s vízovou a pobytovou problematikou, včetně vysílání expertů a přípravy mezinárodních smluv. Také řídí a koordinuje výkon služby v zařízeních pro zajištění cizinců a přijímacím středisku cizinců a spolupracuje s dalšími úřady a organizacemi. Provádí bezpečnostní prověrky pro schengenská víza a zajišťuje asistenci dobrovolných návratů.

Odbor správních činností metodicky řídí, kontroluje a koordinuje činnosti týkající se pobytu cizinců, správního vyhoštění, zjišťování totožnosti a zajišťování cizinců. Působí jako prvoinstanční a odvolací správní orgán v určeném rozsahu v rámci správního řízení odborů cizinecké policie krajských ředitelství Policie České republiky. Řídí své organizační články, vykonává úkoly spojené s povolováním vstupu a vycestování cizinců, sleduje judikaturu a zajišťuje, aby rozhodování bylo jednotné v celé České republice. Zabývá se i obecnými problémy pobytové problematiky v souvislosti se správním řízením. Spolupracuje s dalšími úřady a zajišťuje ověřování totožnosti cizinců prostřednictvím zastupitelských úřadů, eviduje nežádoucí osoby a plní závazky v oblasti dobrovolných návratů. Zajišťuje odvolací řízení a mimořádné opravné prostředky ve správních záležitostech.

Informační odbor se hlavně zabývá příjmem, zpracováním a vydáváním informací týkajících se cizinců s povoleným pobytem nebo žádajících o vstup na území České republiky. Koordinuje využívání informačních zdrojů, včetně zahraničních, v cizineckých záležitostech a splňuje závazky vyplývající z mezinárodních smluv a předpisů EU. Odbor také vydává potvrzení o povoleném pobytu, zajišťuje vkládání informací do informačních systémů a poskytuje odpovědi a informace potřebné pro činnost policie a veřejných orgánů. Zabezpečuje také zpracování ohlášených informací o cizincích, evidenci víz a evidenci ztrát a nálezů cestovních dokladů.

Oddělení vnitřní kontroly zodpovídá za řízení a směřování kontrolní činnosti v rámci ředitelství služby. Zaštiťuje odhalování a dokumentování přestupků, trestního řízení a objasňování okolností mimořádných událostí. Oddělení se rovněž zabývá prošetřením podání, prováděním kontroly činnosti organizačních

článků ředitelství a detašovaných pracovišť. Plní úkoly policejního orgánu, odhaluje přestupky a kázeňské přestupky policistů, a také objasňuje a dokumentuje přestupky a porušení pracovních povinností zaměstnanců spojené s jejich pracovní činností. Dále se podílí na výjezdové službě k objasňování mimořádných událostí a prosazování protikorupčních opatření.

Oddělení mezinárodních vztahů a evropských fondů plní úkoly Ředitelství služby cizinecké policie v oblasti zahraničních vztahů, provádí mezinárodní policejní spolupráci, připravuje a plánuje zahraniční cesty a koordinuje příjem zahraničních delegací. Zodpovídá za dokumentaci, vyhodnocování a sestavování podkladových materiálů k projektům týkajícím se hraničního managementu financovaným Evropskou unií.

Oddělení ochrany hranic zabezpečuje jednotný výkon ochrany vnějších hranic a částečně i vnitřních hranic, odpovídá za bezpečnost civilního letectví a koordinuje činnost inspektorátů cizinecké policie na mezinárodních letištích. Plní roli integrátora pro organizační články ředitelství, policejní útvary, veřejné správy, EU a dalších subjektů. Metodicky řídí, koordinuje a kontroluje činnost inspektorátů s důrazem na organizační, technická a režimová opatření na letištích.

Oddělení podpory informačních systémů se hlavně stará o zajištění a správu provozu informačních systémů, včetně jejich úprav a rozvoje, aby vyhovovaly potřebám policie a právním požadavkům veřejných orgánů. Plní úkoly spojené s elektronizací veřejné správy a zaváděním klíčových registrů v působnosti ředitelství služby. Zabezpečuje také technický servis a podporu pro výpočetní techniku v rámci ředitelství služby. Podílí se na zpracování dat pro specifické výdeje informací pro potřeby různých orgánů a spolupracuje na implementaci a harmonizaci informačních systémů. Zajišťuje také projektové záměry v oblasti informatiky a spolupracuje s dodavatelskými subjekty pro zajištění nezbytných softwarových a hardwarových produktů pro výkon služby.

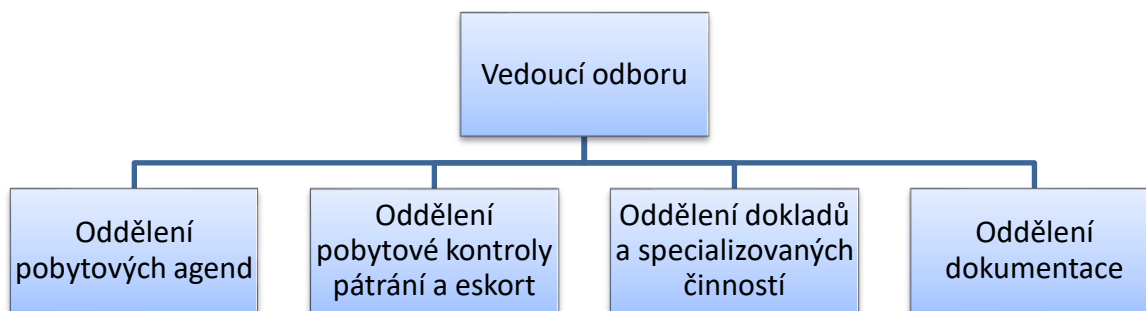
Národní centrum pro kontrolu dokladů má odpovědnost za vyhodnocování a ověřování pravosti cestovních a jiných dokladů cizinců

v souvislosti s překračováním hranic schengenského prostoru a vydáváním povolení k vstupu a pobytu. Je metodickým a školícím pracovištěm pro službu cizinecké policie, spolupracuje s domácími a zahraničními orgány a zabezpečuje provoz centrálního národního pracoviště systému FADO a národní databáze DATEX, která obsahuje informace o cestovních a jiných dokladech.

Národní situační centrum ochrany hranic má za úkol zajišťovat informační toky, hláskou službu a spojení s organizačními články ředitelství služby. Plní i úkoly v operačním řízení ochrany vnějších hranic, vyhodnocuje činnost a zpracovává situační hlášení. Kromě toho se angažuje v mezinárodní spolupráci, plánování zahraničních cest a koordinaci přijetí zahraničních delegací. V rámci svých povinností sleduje situaci na hranicích, spravuje informační systémy a koordinuje opatření pro zamezení nelegální migrace. Taktéž vykonává úkoly národního kontaktního bodu a zajišťuje komunikaci s leteckými dopravci. Toto oddělení se skládá ze skupiny informačních systémů a komunikace, skupiny analyticko-informační a operační skupiny.

2.3.2 Odbory cizinecké policie

Odbory cizinecké policie přebírají hlavně úkoly spojené s cizineckou problematikou a souvisejícími záležitostmi v rámci působnosti krajského ředitelství. Jejich činnost je stanovena právními předpisy Evropské unie, českým právním řádem, především ust. § 164 zákona č. 326/1999 Sb. Kromě toho se podílejí na obecných úkolech policie, jako je udržování veřejného pořádku, vnitřní bezpečnosti a plnění úkolů v případě mimořádných událostí v krajském rozsahu. Při dočasném znovuzavedení kontrol na vnitřních hranicích přebírají úkoly spojené s touto činností. V České republice existuje 14 Odborů cizinecké policie, z nichž 3 nezajišťují úsek pozemní státní hranice - Odbory cizinecké policie v Praze, Středočeském kraji a Kraji Vysočina.

Graf č. 4, Organizační struktura odboru cizinecké policie, zdroj: SMETANA, Miloslav. *Činnost cizinecké policie I.*

Mimo běžné povinnosti policie a odboru plní oddělení pobytových agend zejména úkoly spojené s veřejnou službou ve stanovených úředních hodinách, jako například: vykonává funkci ohlašovacího orgánu v případech stanovených právními předpisy, provádí státní správu v oblasti prodloužení platnosti a doby pobytu krátkodobých víz a rozhoduje o jejich zrušení, vydává výjezdní příkazy, ověřuje pozvání pro cizince, rozhoduje o vydání a odnětí cestovního průkazu totožnosti, vydává potvrzení o ztrátě cestovního dokladu, o oprávněnosti pobytu České republiky pro účely sňatku, vydává stanoviska k žádosti cizince o udělení občanství ČR, rozhoduje o správním vyhoštění a provádí s tím spojené činnosti (vede jako orgán prvního stupně správního řízení), nebo provádí bezpečnostní prověrky cizinců přicházejících na oddělení k vyřizování svých záležitostí.

Oddělení pobytové kontroly, pátrání a eskort mimo obecné povinnosti policie a odboru se primárně zaměřuje na operativní službu v nepřetržitém režimu, s hlavním důrazem na represivní oblasti. Tato činnost zahrnuje kontrolu pobytu cizinců, pořizování záznamů a otisků prstů, rozhodování o vyhoštění, eskortní činnost, kontrolu ubytovatelů, vyhledávání informací o cizincích a spolupráci s dalšími orgány.

Oddělení specializovaných činností vykonává specializované úkoly s využitím speciální techniky a vybavení policistů oddělení. Jeho odpovědnost

zahrnuje obsluhu schengenbusů a další techniky. Mezi jeho hlavní úkoly patří provedení činností spojených se zjišťováním a ověřováním totožnosti cizinců a autentičnosti dokladů. Dále organizuje výcvik a školení policistů oddělení a dalších složek policie, a to i pro jiné orgány státní správy a samosprávy.

Oddělení dokumentace vykonává úkoly související s trestnou činností cizinců, případně přestupkovou činností. Plní úkoly v trestním řízení v daném rozsahu, zabývá se pátráním po osobách a věcech. Realizuje neodkladné a neopakovatelné úkony trestního řízení, podílí se na odhalování vážné trestné činnosti, organizovaného zločinu a sledování rizikových skupin s důrazem na témata terorismu, extremismu, obchodu s lidmi, kuplířství, obchodu s omamnými a psychotropními látkami a dalších trestných činností. Shromažďuje, dokumentuje a vyhodnocuje informace při podezření z přeshraniční trestné činnosti a trestné činnosti cizinců v České republice ve spolupráci s dalšími policejními a správními orgány.³¹

³¹ SMETANA, Miloslav. *Činnost cizinecké policie I.* Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2021, s. 27-53. ISBN 978-80-7251-526-4.

3 Správní vyhoštění

„Správním vyhoštěním se rozumí ukončení pobytu cizince na území, které je spojeno se stanovením doby k vycestování z území členských států Evropské unie, Islandské republiky, Lichtenštejnského knížectví, Norského království a Švýcarské konfederace a doby, po kterou nelze umožnit cizinci vstup na území členských států Evropské unie, Islandské republiky, Lichtenštejnského knížectví, Norského království a Švýcarské konfederace. Doby, po kterou nelze umožnit cizinci vstup na území členských států Evropské unie, Islandské republiky, Lichtenštejnského knížectví, Norského království a Švýcarské konfederace, stanoví policie v rozhodnutí o správním vyhoštění cizince. V odůvodněných případech lze rozhodnutím stanovit hraniční přechod pro vycestování z území.“³²

3.1 Právní povaha vyhoštění

Vyhoštění podle zákona o pobytu cizinců tedy znamená ukončení pobytu cizince na území, nicméně přesněji je definováno v rámci práva EU, konkrétně směrnicí Evropského parlamentu a Rady č. 2008/115//ES (návratová směrnice) jako fyzické dopravení osoby mimo území členského státu. Mezinárodně-právní definici poskytl Ústavní soud ČR, který vyhoštění chápe jako opatření donucující cizince opustit území s výjimkou extradice.

V praxi je třeba rozlišovat mezi trestním vyhoštěním jako formou trestu a správním vyhoštěním, což se považuje za správní opatření, ne sankci nebo trest. Není vyžadováno zavinění cizince u skutku, který je důvodem pro správní vyhoštění, a nenastává promlčení tohoto skutku. Řízení o správním vyhoštění může být zahájeno i pro přestupek, který se stal před několika lety, například v jiném členském státě EU. Důsledkem správního vyhoštění je povinnost opustit území, podobně jako u trestního vyhoštění, často s následným zajištěním pro účely správního vyhoštění. Taktéž hrozí trestně-právní postih v případě, že

³² Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, v posledním znění, § 118, odstavec 1

cizinec nevycestuje po rozhodnutí o správním vyhoštění, a to i při opětovném vstupu na území České republiky během zákazu vstupu spojeného s tímto rozhodnutím.

Vyhoštění pro cizince představuje závažný zásah do jeho života, neboť cizinci je po určitou dobu odepřen vstup na území. Při rozhodování o správním vyhoštění je policie povinna vyžádat si závazné stanovisko ministerstva vnitřní věci k možnosti vycestování. V případě, že cizinec vyjádří možnost vycestování na hraničním přechodu, není nutné stanovisko ministerstva. Pokud vzniknou důvody znemožňující vycestování po nabytí právní moci rozhodnutí, lze požádat o nové rozhodnutí s novým stanoviskem. V případě nemožnosti vycestování může být cizinci uděleno vízum k pobytu nad 90 dnů za účelem strpění pobytu na území nebo cizinec může zažádat o mezinárodní ochranu ve lhůtě do dvou měsíců od nabytí právní moci rozhodnutí o vyhoštění, což je často zneužíváno k odložení vyhoštění. Rozhodnutí o správním vyhoštění automaticky stanovuje dobu zákazu pobytu v ČR nebo v jiném členském státu EU, což je přísnější než požadavky unijního práva. Vložení údajů cizince do národní a schengenské databáze s uděleným správním vyhoštěním omezuje jeho legální pobyt v EU na několik let.³³

3.2 Správní vyhoštění z přechodného pobytu na území

Nejprve je nutné uvést, jakým způsobem lze vykládat pojem přechodný pobyt ve smyslu cizineckého práva, tedy cizinec může na území pobývat přechodně buď bez víza či na základě krátkodobého víza nebo na základě dlouhodobého víza, povolení k dlouhodobému pobytu nebo povolení k přechodnému pobytu.³⁴ V § 118 odst. 5 zákona č. 326/1999 Sb. je uvedeno, že pro účely správního vyhoštění se pod přechodný pobyt na území dále řadí: „...i neoprávněné zdržování se cizince na území, setrvání na základě výjezdního

³³ ČIŽINSKÝ, Pavel a kol. *Cizinecké právo*. Praha: Linde, 2012, s. 199-201. ISBN 978-80-7201-887-1.

³⁴ Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území české republiky a o změně některých zákonů, v posledním znění, § 17.

příkazu nebo zdržování se cizince v tranzitním prostoru mezinárodního letiště, setrvání nebo strpění na území podle zvláštního zákona nebo pobyt do právní moci rozhodnutí ministerstva o udělení oprávnění k pobytu za účelem poskytnutí dočasné ochrany na území nebo soudu o žalobě ve věci dočasné ochrany...“

3.2.1 Správní vyhoštění občana 3. státu pobývajícího na území přechodně

Ustanovení § 119 a § 119a zákona č. 326/1999 Sb. reguluje postup při správním vyhoštění z území pro cizince s přechodným pobytem. Podle § 119 odst. 1 tohoto zákona má policie pravomoc vydávat rozhodnutí o správním vyhoštění cizince a určit dobu, po kterou není cizinci povolen vstup zpět na území, a to po dobu až 10, 5 a 3 let.

Až na 10 let: „je-li důvodné nebezpečí, že by cizinec mohl při pobytu na území ohrozit bezpečnost státu užitím síly při prosazování politických cílů, prováděním činnosti ohrožující základy demokratického státu nebo směřující k narušení celistvosti území anebo jiným obdobným způsobem...“³⁵ Použití tohoto ustanovení vyžaduje, aby správní orgán zvážil budoucí chování cizince, přičemž může vycházet zejména z jeho dřívějšího jednání. Toto ustanovení se obvykle uplatňuje ve vzácných situacích, především v případech podezření z terorismu.³⁶ Nebo „je-li důvodné nebezpečí, že by cizinec mohl při pobytu na území závažným způsobem narušit veřejný pořádek...“³⁷ „V posledních letech se judikatura v tomto ohledu ustaluje na tom, že narušením veřejného pořádku může být jen takové jednání, které bude představovat skutečné, aktuální a dostatečně závažné ohrožení některého ze základních zájmů společnosti.“³⁸

³⁵ Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území české republiky a o změně některých zákonů, v posledním znění, § 119, odst. 1, písm. a), bod 1.

³⁶ HŘEBÍKOVÁ, Iva a Jan KURŽEJA. *Správní řízení na úseku pobytu cizinců*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2006, s. 111. ISBN 80-7251-227-7.

³⁷ Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území české republiky a o změně některých zákonů, v posledním znění, § 119, odst. 1, písm. a), bod 2.

³⁸ ČIŽINSKÝ, Pavel a kol. *Cizinecké právo*. Praha: Linde, 2012, s. 201. ISBN 978-80-7201-887-1.

Až na 5 let: z důvodů uvedených v zákoně č. 326/1999 Sb. ust. §119 odst. 1 písm. b) bod 1 a ž 9, kdy první tři body obsahují důvody pro vyhoštění týkající se cestovního dokladu, poté neoprávněného pobytu, bod 5 až 7 souvisí s přechodem státních hranic, bod 8 se vztahuje na klamavé údaje uvedené cizincem v řízení a poslední bod na opakované porušení právního předpisu nebo maření soudního nebo správního rozhodnutí.

Až na 3 roky: zahrnuje tři důvody, kdy je možné v rozhodnutí o správním vyhoštění udělit cizinci zákaz vstupu na území až na tři roky. Prvním důvodem je, když cizinec pracuje na území bez platného povolení k pobytu nebo pracovního povolení, přestože je takové povolení nezbytné pro výkon zaměstnání. Dále to může být i případ, kdy cizinec vykonává výdělečnou činnost podléhající dani bez nutného povolení podle zvláštního právního předpisu nebo zaměstnává jiného cizince nebo mu zprostředkovává takové zaměstnání, aniž by měl potřebné povolení. Otázky týkající se povolení k zaměstnání, které jsou podmínkou pro výkon zaměstnání, upravuje ust. §§ 89–101 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, v posledním znění. Druhým důvodem je neprokázání cizince, že na území smluvních států nezůstává déle, než je doba, po kterou je oprávněn pobývat bez víza nebo krátkodobého víza. Posledním, třetím důvodem, je hrozba reálného nebezpečí pro veřejné zdraví, když cizinec trpí onemocněním uvedeným v požadavcích opatření proti šíření infekčních nemocí.

3.2.2 Správní vyhoštění občana EU nebo jeho rodinného příslušníka pobývajících na území přechodně

Rozhodnutí o správním vyhoštění občana EU nebo jeho rodinného příslušníka, kteří pobývají na území přechodně, může být učiněno pouze z následujících důvodů. Doba, po kterou není umožněn vstup na území ČR, a to až na deset let, je stanovena z důvodu ohrožení bezpečnosti státu občanem EU nebo jeho rodinným příslušníkem. Dalším důvodem je závažné narušení veřejného pořádku, avšak tato podmínka neplatí pro občana EU, který nepřetržitě pobývá na území deset let, a to bez započítání doby výkonu trestu odnětí svobody. Posledním důvodem, kdy je stanovena doba do tří let, je ohrožení veřejného

zdraví tím, že občan EU nebo jeho rodinný příslušník trpí nemocí, která spadá do požadavků opatření před zavlečením infekčního onemocnění, a to za předpokladu, že k této nemoci došlo do tří měsíců od jejich vstupu na území.³⁹

3.2.3 Správní vyhoštění občana 3. státu pobývajícího na území na základě dlouhodobého pobytu

„Specifické hmotněprávní podmínky jsou cizineckým zákonem stanoveny pro správní vyhoštění v případech, kdy cizinec pobývá v České republice na základě...“⁴⁰ povolení k dlouhodobému pobytu za účelem společného soužití rodiny, studia nebo vědeckého výzkumu, nebo povolení k dlouhodobému pobytu rezidenta jiného členského státu Evropské unie a dále rezidenta, kterému jiný členský stát udělil mezinárodní ochranu, a to například ohrožení bezpečnost státu nebo narušení veřejného pořádku závažným způsobem či pravomocné odsouzení za zvlášť závažný zločin anebo ohrožení veřejného zdraví tím, že trpí nemocí uvedenou v požadavcích opatření před zavlečením infekčního onemocnění. Ustanovení také určuje, že toto opatření je možné učinit pouze v situacích, kdy zrušení platnosti povolení k dlouhodobému pobytu vzhledem k závažnosti trestného činu není dostatečným opatřením. V případě rezidentů lze cizince vyhostit z území členských států pouze se souhlasem příslušného orgánu jiného členského státu.⁴¹

3.3 Správní vyhoštění cizince s povolením k trvalému pobytu

„Cizinec pobývajcí na území v rámci povoleného trvalého pobytu je zákonem více chráněn než cizinec pobývajcí zde přechodně a lze jej vyhostit jen ve výjimečných případech.“⁴²

³⁹ Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území české republiky a o změně některých zákonů, v posledním znění, § 119, odst. 2.

⁴⁰ SMETANA, Miloslav a kol. *Činnost cizinecké policie II*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2023, s. 55. ISBN 978-80-7251-547-9.

⁴¹ Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území české republiky a o změně některých zákonů, v posledním znění, § 119, odst. 4-6.

⁴² HŘEBÍKOVÁ, Iva a Jan KURŽEJA. *Správní řízení na úseku pobytu cizinců*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2006, s. 111. ISBN 80-7251-227-7.

3.3.1 Správní vyhoštění občana 3. státu pobývajícího na území na základě povolení k trvalému pobytu

Policie vydá rozhodnutí s dobou, po kterou nelze cizinci umožnit vstup na území až na 10 let, je-li důvodné nebezpečí, že by cizinec mohl při pobytu na území ohrozit bezpečnost státu užitím síly při prosazování politických cílů, prováděním činnosti ohrožující základy demokratického státu nebo směřující k narušení celistvosti území anebo jiným obdobným způsobem, nebo je-li důvodné nebezpečí, že by cizinec mohl při pobytu na území závažným způsobem narušit veřejný pořádek, či na 3 roky,⁴³ když nevycestuje z území ve stanovené lhůtě pro zrušení platnosti povolení k trvalému pobytu.⁴⁴

3.3.2 Správní vyhoštění občana EU nebo jeho rodinného příslušníka pobývajícího na území na základě povolení k trvalému pobytu

V tomto případě lze rozhodnutí vydat pouze tehdy, když je závažným způsobem ohrožována bezpečnost státu (v případě pobytu delšího než 10 let – zvláště závažným způsobem) nebo závažným způsobem narušován veřejný pořádek a s ohledem na závažnost jeho jednání nepostačuje odnětí oprávnění k pobytu. Dále zákonné ustanovení vymezuje, kdy není možné rozhodnutí vydat, a to nezletilému občanu EU, vyjma situací, že by bylo vyhoštění v jeho nejlepším zajmu. Dobu, po kterou nelze občanu Evropské unie nebo jeho rodinnému příslušníkovi umožnit vstup na území, je možné stanovit až na 10 let, nicméně pouze za předpokladu, že vyhoštěním nebude nepřiměřeně zasaženo do soukromého nebo rodinného života cizince.⁴⁵

⁴³ Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území české republiky a o změně některých zákonů, v posledním znění, § 120, odst. 1.

⁴⁴ Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území české republiky a o změně některých zákonů, v posledním znění, § 77, odst. 3.

⁴⁵ Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území české republiky a o změně některých zákonů, v posledním znění, § 120, odst. 2.

3.4 Odstranění tvrdosti

Z důvodu nepřiměřeného zásahu do soukromého nebo rodinného života cizince nebo předvolání orgánu České republiky, je dle ust. § 122 zákona č. 326/1999 Sb. cizinci, kterému bylo vydáno rozhodnutí o vyhoštění, umožněn vstup na území, nebo mu je uděleno vízum, nejdéle však na dobu 30 dnů. Dále je může policie za splnění dalších podmínek (např. pominuly důvody jeho vydání a uplynula polovina doby, po kterou nelze cizinci umožnit vstup na území) na žádost cizince vydat nové rozhodnutí, kterým zruší platnost rozhodnutí o správním vyhoštění nebo zkrátí dobu, po kterou nelze cizinci vstup.

3.5 Přiměřenost

Zárukou respektování rodinného života cizince v řízení o správním vyhoštění je ustanovení § 119a odst. 2, § 120 odst. 3 zákona č. 326/1999 Sb. Tyto části zákona upravují, že vyhoštění nelze provést, pokud by mělo nepřiměřeně zasáhnout do soukromého nebo rodinného života cizince. Pro rodinné příslušníky občanů EU, včetně občanů ČR, existují specifická ustanovení (§ 119a odst. 6, § 120 odst. 2, § 122 odst. 6 a 7), která usnadňují sloučení rodiny v případě vyhoštění a zpřísňují podmínky pro vydání rozhodnutí o vyhoštění. Výklad povinnosti respektovat rodinný život cizince se řídí mezinárodním právem, zejména článkem 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a judikaturou Soudního dvora EU. Těmito kritérii jsou povaha a závažnost spáchaného trestného činu, délka pobytu cizince v hostitelské zemi, doba od spáchání trestného činu, rodinné vazby, národnosti dotčených osob, okolnosti rodinné situace, informovanost partnera o trestném činu, přítomnost dětí, nejlepší zájem dítěte, a síla sociálních, kulturních a rodinných vazeb s hostitelskou zemí. Soudní dvůr EU potvrdil, že pobyt bez oprávnění k pobytu rodinného příslušníka občana EU samo o sobě není důvodem pro vyhoštění.⁴⁶

⁴⁶ ČIŽINSKÝ, Pavel a kol. *Cizinecké právo*. Praha: Linde, 2012, s. 204-205. ISBN 978-80-7201-887-1.

4 Řízení o správní vyhoštění

Dle ust. § 9 zákona č. 500/2004 Sb. je správní řízení postup správního orgánu, jehož účelem je vydání rozhodnutí, jímž se v určité věci zakládají, mění nebo ruší práva anebo povinnosti jmenovitě určené osoby nebo jímž se v určité věci prohlašuje, že taková osoba práv nebo povinnosti má anebo nemá. K rozhodování o správním vyhoštění cizinců je příslušný odbor cizinecké policie⁴⁷ a pro vedení řízení je základním pramenem zákon č. 500/2004 Sb., který stanoví základní pravidla pro postupy veřejné správy při výkonu svých pravomocí.⁴⁸ Ustanovení §1 odst. 2 zákona č. 500/2004 Sb., „...obecně vyjadřuje vztah správního řádu k jiným zákonům, jde o tzv. zásadu subsidiarity správního řádu jako obecného procesního předpisu upravujícího postupy správních orgánů při výkonu působnosti v oblasti veřejné správy vůči jiným (speciálním) procesním úpravám, které jsou zpravidla dílčího charakteru, tzn. obsahují pouze odchylky od obecné úpravy s tím, že ve zbytku, tzn. v tom rozsahu, v jaké zvláštní zákon vlastní úpravu jednotlivých procesních institutů obsažených ve správním řádu neobsahuje, se postupuje podle správního řádu.“⁴⁹

Novela provedená zákonem č. 222/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, účinná ode dne 15.08.2017 podstatně rozšířila odchylky od zákona č. 500/2004 Sb. kdy ust. § 169 určuje jednací jazyk, a přibyla nová ustanovení §§ 169a až 169t, například ust. §§ 169a–169c upravují doručování a § 169j výsledky prováděné na území, zajímavá novinka touto novelou přibyla v podobě zavedení souvisejících výsledků (§ 169j odst. 3 zákona č. 326/1999 Sb.). Další odchylky od správního řádu obsahují například § 177 (totožnost), či § 178, kdy se podle tohoto zákona považuje

⁴⁷ Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území české republiky a o změně některých zákonů, v posledním znění, § 164, odst. 1, písm. i).

⁴⁸ HŘEBÍKOVÁ, Iva a Jan KURŽEJA. *Správní řízení na úseku pobytu cizinců*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2006, s. 15-17. ISBN 80-7251-227-7.

⁴⁹ VEDRAL Josef. *Správní řád komentář*. Praha: RNDr. Ivana Hexnerová – BOVA POLYGON, 2012, s. 48. ISBN 978-80-7273-166-4.

za procesně způsobilého cizinec starší 15 let, který je schopen projevit svou vůli a samostatně jednat.

4.1 Subjekty řízení

„Subjekty správního řízení jsou rozhodující správní orgány, účastníci řízení, další osoby zúčastněné řízení (například svědci, znalci, tlumočníci, případně dotčené orgány (§ 136 zákona č. 500/2004 Sb.)“⁵⁰

4.1.1 Správní orgán

Věcná pravomoc správních orgánů musí být určena buď přímo zákonem nebo na základě zákona. Toto obecné pravidlo, které má především informativní charakter, vychází z ústavních ustanovení týkajících se obecných zásad stanovování pravomocí orgánů veřejné správy. Předpokládá se, že ministerstva a další správní úřady moci výkonné mohou být zřízeny a jim přidělena pravomoc pouze prostřednictvím zákona. Tato ustanovení úzce souvisí s ústavními normami, které omezují výkon státní moci pouze na případy, v mezích a způsobech stanovených zákonem. V případě orgánů moci výkonné je všeobecný způsob stanovení pravomoci, tedy věcné příslušnosti, upraven jasně a může být stanoven pouze zákonem (tzv. výhrada zákona), případně teoreticky i normou vyšší právní síly než zákonem, i když to není příliš obvyklé.⁵¹

V případě správního řízení o správním vyhoštění jsou věcně příslušné orgány jasně stanoveny v souladu se zákonem o pobytu cizinců a mají jednoznačnou a přesně vymezenou působnost. Na rozdíl od věcné příslušnosti je místní příslušnost ovlivněna různými faktory. Faktický správní orgán, který je oprávněn rozhodovat v dané věci, určuje místní příslušnost. Tato příslušnost je

⁵⁰ HŘEBÍKOVÁ, Iva a Jan KURŽEJA. *Správní řízení na úseku pobytu cizinců*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2006, s. 17. ISBN 80-7251-227-7.

⁵¹ VEDRAL Josef. *Správní řád komentář*. Praha: RNDr. Ivana Hexnerová – BOVA POLYGON, 2012, s. 158,159. ISBN 978-80-7273-166-4.

především stanovena zákonem na základě místa, kde cizinec nahlásil svůj pobyt nebo kde nejčastěji pobývá.

4.1.2 Účastníci řízení

Účastníky správního řízení stanoví obecně § 27 zákona č. 500/2004 Sb. který rozlišuje dvě kategorie účastníků. První skupinu tvoří tzv. "nepominutelní" nebo "hlavní" účastníci, což jsou žadatelé, další osoby nezbytně spojené s nimi v právních vztazích (např. spoluvlastníci), a v řízení z moci úřední to jsou osoby, jimž rozhodnutí zakládá, mění nebo ruší právo anebo povinnost či je prohlášeno, že povinnost mají či nemají. Druhou skupinu tvoří další osoby, které mohou být přímo dotčeny rozhodnutím ve svých právech nebo povinnostech. Toto přímé dotčení nevyžaduje nutně skutečné dotknutí se práv nebo povinností, ale pouze možnost takového dopadu.

Zvláštní zákony mohou rozšířit okruh účastníků řízení, a to ve smyslu § 27 odst. 3 správního řádu. Přesto nemůže být postavení účastníka řízení odňato osobě, jejíž práva nebo povinnosti jsou předmětem jednání v řízení. Důvodem rozlišení dvou kategorií účastníků je odlišný dopad rozhodnutí na jejich práva a povinnosti. Přestože se může procesní postavení těchto účastníků minimálně lišit, odchylky se mohou vyskytnout v případě doručování neznámým osobám nebo v odvolací lhůtě při neoznámení rozhodnutí.

Správní orgán může v průběhu řízení upřesnit okruh účastníků, a i v případě pozdního oznámení musí být účastníkovi poskytnuta možnost plně uplatnit svá práva. Pokud je někdo chybně považován za účastníka, nemá to vliv na zákonnost rozhodnutí, ale opomenutí některého z účastníků je považováno za nezákonný postup.⁵²

⁵² HŘEBÍKOVÁ, Iva a Jan KURŽEJA. *Správní řízení na úseku pobytu cizinců*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2006, s. 21. ISBN 80-7251-227-7.

4.2 Průběh řízení

Správní řízení se skládá z několika vzájemně propojených částí s cílem vydání rozhodnutí. Správní orgán začíná shromažďováním důkazů a podkladů nezbytných pro rozhodnutí ve věci.

Před samotným zahájením správního řízení existuje fáze, která je nezbytná pro zjištění, zda jsou v konkrétním případě dány důvody k zahájení řízení o správním vyhoštění.⁵³ Cizinecká policie získává tyto informace především prostřednictvím pobytových kontrol, případně na základě podnětů Odboru azylové a migrační politiky.⁵⁴ Kroky OCP by mohly vypadat následovně: 1. Úřední záznam popisující zjištění neoprávněného pobytu, 2. Zajištění cizince dle zákona o policii, 3. Lustrace v informačních systémech policie, 4. Pořizování obrazových záznamů a snímání daktyloskopických otisků, 5. Kopie dokladů cizince a dalších podkladů pro správní řízení, 6. Záznam o učení oprávněných osob.⁵⁵

Řízení o správním vyhoštění je zahajováno z moci úřední (§ 46 zákona č. 500/2004 Sb.) a zahájeno dnem, kdy správní orgán tuto skutečnost oznámil účastníkovi řízení dle § 27 odst. 1 písm. b) téhož zákona.⁵⁶

Po zahájení řízení provede policie výslech nebo získává stanovisko účastníka a případně i dalších osob. V případě, že cizinec nerozumí českému jazyku, je policie povinna zajistit tlumočnicka. Vytvoří protokol o provedeném výslechu. V situacích, kdy je plánováno vyhoštění cizince do státu, který Česká republika nepovažuje za bezpečný, je policie povinna požádat Ministerstvo vnitra o závazné stanovisko k možnosti vycestování cizince z území. Pokud Ministerstvo vnitra dá souhlas, může policie vydávat rozhodnutí o správním vyhoštění cizince.

⁵³ HŘEBÍKOVÁ, Iva a Jan KURŽEJA. *Správní řízení na úseku pobytu cizinců*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2006, s. 24-26. ISBN 80-7251-227-7.

⁵⁴ Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území české republiky a o změně některých zákonů, v posledním znění, § 169q.

⁵⁵ Policie ČR. Vyžádání informace. Žádost o informace k problematice cizinců. Online. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/zadost-o-informace-k-problematice-cizincu.aspx> [citováno 2024-03-03]

⁵⁶ VEDRAL Josef. *Správní řád komentář*. Praha: RNDr. Ivana Hexnerová – BOVA POLYGON, 2012, s. 487. ISBN 978-80-7273-166-4.

Před vydáním takového rozhodnutí musí být účastníkovi umožněno se seznámit se spisem a vyjádřit se ke všem skutečnostem, které jsou podkladem pro toto rozhodnutí. Policie stanoví lhůtu pro účastníka, ve které má předložit své stanovisko k těmto podkladům. Policisté jsou povinni zohlednit cizincovo stanovisko v odůvodnění rozhodnutí o správním vyhoštění.

Právo na tlumočnicka představuje jedno z klíčových práv cizince v průběhu řízení, zejména pokud se jedná o osobu, která neovládá český jazyk. Jeho účast v řízení je nezbytná, zejména když policie potřebuje během výslechu získat veškeré důležité informace, a také pro správné porozumění podkladů řízení cizincem. Samotné právo na tlumočnicka je zakotveno v článku 37 odstavci 4 Listiny základních práv a svobod. Toto ustanovení však naráží na určité problémy, neboť z užití pojmu vyplývá, že se týká ústní komunikace účastníka se správním orgánem a nezahrnuje písemnou komunikaci. Dále je toto právo upřesněno ve správním řádu, který stanoví, že řízení probíhá a písemnosti se vyhotovují v českém jazyce. Podle ustanovení § 16 odstavce 3 správního řádu však každý, kdo deklaruje, že neovládá jazyk, ve kterém se řízení koná, je povinen zajistit si tlumočnicka na své náklady. Nicméně uvedené nelze vykládat tak, že je cizinec povinen si sám obstarat tlumočnicka na své náklady i v řízení zahájeném z moci úřední, neboť takový výklad je shledáván jako protiústavní.⁵⁷

4.3 Vydání rozhodnutí

Výsledkem vedeného správního řízení je rozhodnutí, kterým správní orgán konkrétní osobě či osobám ukládá nová práva nebo povinnosti, v tomto případě hovoříme o konstitutivním rozhodnutí, nebo sděluje, že práva a povinnosti mají nebo nemají, pak se jedná o deklaratorní rozhodnutí. Kromě těchto rozhodnutí projednávajících předmět řízení, zakotvuje správní řád dále rozhodnutí

⁵⁷ HŘEBÍKOVÁ, Iva a Jan KURŽEJA. *Správní řízení na úseku pobytu cizinců*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2006, s. 24-26. ISBN 80-7251-227-7.

o procesních otázkách. Rozhodnutí se z pravidla vyhotovuje v písemné formě, pouze v případech daných zákonem se rozhodnutí písemně nevyhotovuje.⁵⁸

Náležitosti rozhodnutí jsou specifikovány v § 68 a 69 zákona č. 500/2004 Sb. Rozhodnutí se skládá z výrokové části, odůvodnění a poučení o opravném prostředku.

Výroková část obsahuje jeden nebo více výroků, které přiznávají účastníkovi řízení konkrétní právo nebo stanoví povinnost. Pokud se nařizuje povinnost, je v této části stanovena i lhůta pro její splnění, spolu s potřebnými informacemi. Lhůta musí být jasně definována, bez používání neurčitých termínů, jako je "neprodleně". Výroková část rozhodnutí musí jasně identifikovat otázku, která byla předmětem rozhodování a ukázat na základě, kterého právního ustanovení správní orgán rozhodl. Tato část také obsahuje identifikační údaje účastníka řízení. Jen výroková část rozhodnutí má závazný charakter, získává právní moc a je vykonatelná.

Odůvodnění shrnuje výsledky správního řízení, popisuje zjištěný skutkový stav a uvádí použité podklady. Dále vysvětluje právní hodnocení věci, prezentuje úvahy správního orgánu při vyhodnocení podkladů a zohledňuje námítky, návrhy a vyjádření účastníků. V situacích, kdy správní orgán rozhoduje s využitím svého správního uvážení, je nutné, aby odůvodnění jasně ukázalo, zda toto uvážení respektovalo stanovené zákonné limity. V případě nesrovnalostí v provedených důkazech má správní orgán povinnost se s nimi vyrovnat, nesmí vynechat ty, které odporují jeho závěrům. Správní řád explicitně stanoví povinnost správního orgánu reagovat na návrhy účastníka řízení. Odůvodnění není povinné, pokud správní orgán prvního stupně kompletně vyhověl všem účastníkům řízení.

Poučení o opravném prostředku obsahuje informace o konečnosti rozhodnutí nebo možnosti podání odvolání, o lhůtě pro podání odvolání, orgánu

⁵⁸ VEDRAL Josef. *Správní řád komentář*. Praha: RNDr. Ivana Hexnerová – BOVA POLYGON, 2012, s. 559-603. ISBN 978-80-7273-166-4.

rozhodujícím o odvolání a místě, kde lze odvolání podat.⁵⁹ Lhůta pro odvolání je obecně 15 dnů ode dne oznámení rozhodnutí, pokud zákon nestanoví jinak.⁶⁰

Oznámení rozhodnutí účastníkům řízení může probíhat buď doručením kopie písemného znění do vlastních rukou, nebo ústním vyhlášením. V případě ústního vyhlášení je den vyhlášení považován za den oznámení rozhodnutí, pokud se účastník vzdá nároku na doručení písemné kopie. Tímto oznámením rozhodnutí začíná běžet lhůta pro podání odvolání. Usnesení, které se pouze poznamenává do spisu, není oznámeno, ale účastníci jsou náležitým způsobem informováni o tomto usnesení (§ 76 odst. 3 zákona č. 500/2004 Sb.).

Rozhodnutí postupně získává několik vlastností, a to platnost, právní moc a vykonatelnost. Rozhodnutí nabývá platnost od chvíle, kdy správní orgán předal obsah rozhodnutí účastníkovi řízení, což obvykle nastává v okamžiku doručení. K dosažení platnosti nestačí pouze to, že správní orgán rozhodnutí vytvořil, ale je nezbytné, aby projev vůle správního orgánu byl zjevný vůči účastníkům. Dle § 73 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb. rozhodnutí nabývá právní moci, když bylo oznámeno a nelze proti němu podat odvolání. Podmínkou pro právní moc je řádné sdělení obsahu rozhodnutí účastníkům řízení a skutečnost, že není možné podat proti rozhodnutí řádný opravný prostředek (odvolání, rozklad).⁶¹ „Vykonatelností správního aktu se obecně rozumí možnost vykonat nebo vykonávat práva a povinnosti, které z rozhodnutí vyplývají, a to buď dobrovolně ze strany účastníků řízení nebo nuceně na základě donucení ze strany orgánu veřejné moci. Ve druhém případě jde o možnost vymáhat splnění správním aktem uložené povinnosti formou exekuce (soudní nebo správní), tedy proti vůli osoby, které je správním aktem uložena určitá povinnost.“⁶²

⁵⁹ HŘEBÍKOVÁ, Iva a Jan KURŽEJA. *Správní řízení na úseku pobytu cizinců*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2006, s. 36-37. ISBN 80-7251-227-7.

⁶⁰ VEDRAL Josef. *Správní řád komentář*. Praha: RNDr. Ivana Hexnerová – BOVA POLYGON, 2012, s. 559-603. ISBN 978-80-7273-166-4.

⁶¹ HŘEBÍKOVÁ, Iva a Jan KURŽEJA. *Správní řízení na úseku pobytu cizinců*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2006, s. 37-38. ISBN 80-7251-227-7.

⁶² VEDRAL Josef. *Správní řád komentář*. Praha: RNDr. Ivana Hexnerová – BOVA POLYGON, 2012, s. 559-603. ISBN 978-80-7273-166-4.

4.4 Opravné prostředky

Přezkoumání rozhodnutí v rámci správního řízení probíhá ve více instancích. K tomu dochází jednak skrze opravné prostředky, což jsou námitky účastníků, a dále prostřednictvím dozorčího práva z moci úřední. Opravné prostředky se dělí na řádné, které jsou podávány proti nepravomocným rozhodnutím (odvolání, rozklad, odpor),^{63a} a mimořádné (přezkumné řízení, obnova řízení, nové rozhodnutí).

Správní řád vychází z principu dvou instancí v řízení. Základním řádným opravným prostředkem je odvolání, které lze uplatnit proti jakémukoli rozhodnutí, pokud zákon nestanoví jinak nebo pokud se účastník odvolání výslovně nevzdá. Správní řád vylučuje možnost podat odvolání v případě usnesení, které se pouze poznamenává do spisu. Účastník řízení může vzdát právo na odvolání teprve poté, co mu bylo rozhodnutí oznámeno, a to u orgánu, který rozhodnutí vydal.

Odvolání musí obsahovat obecné náležitosti podání podle § 37 odst. 2 zákona č. 500/2004 Sb. a zahrnovat informace o rozhodnutí, které je napadeno, v rozsahu, v jakém se proti němu vyslovuje, a důvodech, které vedou k nesouhlasu s právními předpisy nebo chybám ve stanovení nesprávnosti rozhodnutí či předchozího řízení. Účastník řízení může v odvolání kritizovat nejen nezákonnost, ale také obsahové nedostatky rozhodnutí. Odvolání není omezeno pouze na odůvodnění rozhodnutí. Nové skutečnosti mohou být předloženy v odvolání, avšak jsou brány v úvahu pouze tehdy, pokud účastník nemohl tyto skutečnosti předtím uplatnit (koncentrační zásada).

Odvolání je podáváno u orgánu, který vydal napadené rozhodnutí. Pokud účastník podá odvolání u nesprávného orgánu (včetně orgánu, který má rozhodovat o odvolání), vystavuje se riziku, že překročí lhůtu pro podání odvolání. Tato lhůta je stanovena správním řádem na 15 dnů od oznámení rozhodnutí,

⁶³ HŘEBÍKOVÁ, Iva a Jan KURŽEJA. *Správní řízení na úseku pobytu cizinců*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2006, s. 38. ISBN 80-7251-227-7.

pokud zvláštní právní předpis nestanoví jinak⁶⁴. Například ust. § 170 odst. 1 zákona č. 326/1999 Sb. stanovuje, že proti rozhodnutí o správním vyhoštění lze podat odvolání do 10 dnů; jde-li o rozhodnutí o správním vyhoštění cizince mladšího 18 let, činí lhůta pro odvolání 15 dnů. Odvolání proti rozhodnutí o správním vyhoštění má vždy odkladný účinek.⁶⁵ V případě, kdy účastník není řádně poučen o možnosti odvolání nebo je poučen nesprávně, lze se odvolat do 15 dnů ode dne doručení opravného oznámení.⁶⁶

Nevyužitím možnosti podat odvolání se účastník řízení omezuje ve svém právu odporovat pravomocnému rozhodnutí, a to i v rámci soudního procesu. Zejména ztrácí právo podat žalobu ve správním soudnictví. Ten, kdo mohl uvést nové skutečnosti v odvolacím řízení, nemá právo na obnovu řízení z těchto důvodů.

Přípustné a včas podané odvolání má odkladný (suspenzivní) a devolutivní účinek. Odkladný účinek znamená, že rozhodnutí nezískává právní moc a vykonatelnost. Devolutivní účinek odvolání spočívá v tom, že o něm rozhoduje správní orgán vyšší instance. Výjimku z tohoto pravidla tvoří institut autoremedury, který je upraven v § 87 správního řádu. Podle tohoto ustanovení může správní orgán, který vydal napadené rozhodnutí, rozhodnout o jeho změně nebo zrušení, pokud tím bude plně vyhověno odvolání, a pokud tím není způsobena újma jinému účastníkovi.

Kromě opravných prostředků je nutné zdůraznit možnost podání žaloby ve správním soudnictví, kde bude příslušný správní soud přezkoumávat rozhodnutí. Právo na toto opatření, které slouží k ochraně práv, vyplývá již z Listiny základních práv a svobod. Možnost podat žalobu existuje v případech, když žadatel má obavy z nečinnosti nebo nezákonného zásahu ze strany správního

⁶⁴ VEDRAL Josef. *Správní řád komentář*. Praha: RNDr. Ivana Hexnerová – BOVA POLYGON, 2012, s. 706-603-8076. ISBN 978-80-7273-166-4.

⁶⁵ Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území české republiky a o změně některých zákonů, v posledním znění, § 170, odst. 2.

⁶⁶ Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, § 83, odst. 2.

orgánu. Tuto možnost lze uplatnit, pokud žadatel již využil standardních opravných prostředků, nebo pokud zákon neumožňuje použití takových prostředků. Správní soud se v rámci řízení zabývá jak právními, tak faktickými aspekty případu, a výsledkem může být vydání rozsudku, který buď zamítne žalobu nebo zruší rozhodnutí, přičemž věc bude vrácena k novému projednání.⁶⁷

⁶⁷ HŘEBÍKOVÁ, Iva a Jan KURŽEJA. *Správní řízení na úseku pobytu cizinců*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2006, s. 39-40, 45-47. ISBN 80-7251-227-7.

5 Případové studie

Následující kapitola je věnovaná rozsudkům Nejvyššího správního soudu, jež přezkoumávají kasační stížnosti ve věci správního vyhoštění z území České republiky.

5.1 Válečný konflikt na Ukrajině

Rozhodnutím Policie České republiky, Krajského ředitelství policie hl. m. Prahy, Odboru cizinecké policie, Oddělení pobytové kontroly, pátrání a eskort ze dne 29. 4. 2021, bylo cizinci uloženo správní vyhoštění podle § 119 odst. 1 písm. b) bodu 4 zákona č. 326/1999 Sb. (*pozn. cizinec pobýval na území bez platného oprávnění k pobytu, ač k tomu nebyl oprávněn*) a současně byla stanovena doba, po kterou mu nelze umožnit vstup na území členských států Evropské unie, a to v délce jednoho roku, dále bylo určeno, že se na cizince nevztahují důvody znemožňující vycestování. Podané odvolání bylo dne 11.01.2022 zamítnuto a rozhodnutí prvoinstančního orgánu potvrzeno.

Proti rozhodnutí byla podána žaloba k Městskému soudu v Praze, který dne 25.2.2022 rozhodnutí odvolacího orgánu zrušil a věc vrátil k dalšímu řízení, a to z důvodu, že v zemi cizince (*pozn. Ukrajina*) došlo k zásadní změně bezpečnostní situace. I přesto že válečný konflikt na Ukrajině vypuknul před vydáním napadeného rozhodnutí, Městský soud s ohledem na mezinárodní závazky České republiky vyplývající především z čl. 2 a 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, které deklarují právo na život a zákaz mučení, nelidského nebo ponižujícího zacházení nebo trestání, a z čl. 33 ods.t 1 Úmluvy o právním postavení uprchlíků, ustoupil od aplikace § 75 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb. soudní správní řád, podle kterého soud vychází ze skutkového a právního stavu, který se nalézal v době rozhodování správního orgánu.

Odvolací orgán napadl rozsudek Městského soudu kasační stížností, neboť dle jeho názoru se na situaci cizince vztahuje ust. § 120a odst. 2 zákona č. 326/1999 Sb. tedy „Vzniknou-li důvody znemožňující vycestování cizince po dni nabytí právní moci rozhodnutí o vyhoštění, policie vydá nové rozhodnutí.“ Nejvyšší

správní soud zamítl kasační stížnost a shodně s městským soudem uvedl, že správní orgány s ohledem na bezpečnostní situaci na Ukrajině mají povinnost znovu posoudit, zda existují důvody znemožňující cizincovo vycestování.

„Invaze ozbrojených sil Ruské federace na Ukrajinu, zahájená dne 24. 2. 2022, je takovou výjimečnou skutečností, k níž ve věci správního vyhoštění cizince na Ukrajinu přihlédně krajský soud, příp. Nejvyšší správní soud i přesto, že nastala po vydání žalobou napadeného rozhodnutí správního orgánu, případně po vydání kasační stížností napadeného rozhodnutí krajského soudu [§ 75 odst. 1 a § 109 odst. 5 s. ř. s. a čl. 2 a 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (č. 209/1992 Sb.)].“⁶⁸

I přesto, že autorka sdílí názor nejvyššího správního soudu, že válečný konflikt na Ukrajině je zcela výjimečnou situací, domnívá se, že by bylo vhodnější správní vyhoštění zhojit vydáním nového rozhodnutí, jak navrhoval odvolací orgán. Z praxe v asistenčních centrech pro pomoc Ukrajině je autorce známo, že podstatná část občanů Ukrajiny, kteří na území České republiky pobývali i několik let nelegálně, tohoto precedentu využili a zlegalizovali si svůj pobyt na území podáním žádosti o dočasnou ochranu.

5.2 Závažné narušení veřejného pořádku

Dne 13. 4. 2019 bylo vydáno rozhodnutí Policie České republiky, Krajského ředitelství policie hl. m. Prahy, odboru cizinecké policie, kterým bylo cizinci uloženo správní vyhoštění a dále stanovena jednak doba k vycestování z území České republiky a také doba, po kterou nelze cizinci umožnit vstup na území členských států Evropské unie, v délce 5 let podle § 119 odst. 1 písm. a) bodu 2 zákona č. 326/1999 Sb. (*pozn. je důvodné nebezpečí, že by mohl při pobytu na území České republiky závažným způsobem narušit veřejný pořádek*), neboť dne 10. 4. 2019 spolu s dalším cizincem neoprávněně prodal omamnou a psychotropní látku

⁶⁸ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14. dubna 2022 č. 5 Azs 89/2022 – 24, dostupné z ASPI

(konkrétně 2 352 g konopí), čímž naplnil skutkovou podstatu přečinu nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a jedy dle § 283 odst. 1 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, za což mu byl trestním příkazem uložen trest odnětí svobody v trvání 1 roku, jehož výkon byl podmíněně odložen na zkušební dobu 3 let; současně byl stěžovateli uložen trest vyhoštění z území České republiky v trvání 5 let a trest propadnutí věci.

Odvolání, ve kterém cizinec napadal stanovenou délku správního vyhoštění, jeho přiměřenost a samotné naplnění pojmu „závažné narušení veřejného pořádku“, orgán II. stupně zamítl a potvrdil rozhodnutí prvoinstančního orgánu. Žalobou podanou k městskému soudu se rovněž cizinec zrušení rozhodnutí nedomohl, neboť městský soud se ztotožnil se závěry obou rozhodujících správních orgánů.

Proti rozsudku městského soudu podal cizinec kasační stížnost, ve které shodně uvedl, že prostý fakt jeho odsouzení není dostačující pro uložení správního vyhoštění. Odvolací orgán a rovněž městský soud se nedostatečně vypořádaly s přiměřeností, jelikož vedle trestu vyhoštění z území České republiky, bylo cizinci uloženo i vyhoštění z území členských států Evropské unie, navíc v délce 5 let, nicméně cizinec má povolený pobyt ve Španělsku, kde žije jeho nezletilý syn, kterého často navštěvuje. Rozhodnutí ve věci správního vyhoštění spadá do působnosti návratové směrnice, která klade důraz na zájem nezletilého dítěte a rodinný život, ale také pobytové oprávnění na území jiného členského státu EU. Rozhodnutím o správním vyhoštění je u cizince 3. státu rovněž uložen zákaz vstupu a pobytu na území členských států EU, pokud ovšem má cizinec povolen pobyt v jiném členském státě EU, pak se nejprve přistoupí k návratu do tohoto státu, neučiní se tak pouze v případě nebezpečí narušení veřejného pořádku nebo národní bezpečnosti. Výše uvedené česká právní úprava reflektuje ust. § 50a zákona č. 326/1999 Sb. avšak umožňuje policii vydat rozhodnutí o správním vyhoštění, pokud by cizinec mohl závažným způsobem narušit bezpečnost státu nebo veřejný pořádek.

Nejvyšší správní soud konstatoval, že cizinec byl uznán vinným z trestného činu nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a jedy, nicméně se nejednalo o zvlášť závažný zločin ani zločin, nýbrž o přečin, tudíž nebylo možné použít výhradu „závažného narušení veřejného pořádku“ ve smyslu § 50a odst. 2 zákona o pobytu cizinců a následnou aplikaci § 119 odst. 1 písm. a) bod 2. zákona č. 326/1999 Sb. Nejvyšší správní soud shledal kasační stížnost důvodnou, a proto zrušil rozsudek městského soudu a rovněž rozhodnutí odvolacího orgánu.

„Rozhodnutí o správním vyhoštění cizince – státního příslušníka tzv. třetí země, který na území ČR pobývá neoprávněně, neboť přestal splňovat podmínky vstupu podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/399, kterým se stanoví kodex Unie o pravidlech upravujících přeshraniční pohyb osob, a současně má povolení k pobytu v jiném členském státě EU, je až krajním řešením pro případ, že kvůli výhradě veřejného pořádku nelze rozhodnout o povinnosti opustit území (§ 50a zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky). K naplnění této výhrady a vydání rozhodnutí o správním vyhoštění podle § 119 odst. 1 písm. a) bodu 2 téhož zákona samo o sobě nestačí, že byl cizinec odsouzen za trestný čin, ale je třeba zvážit všechny okolnosti související s odsouzením, jakož i další individuální okolnosti týkající se cizincova života, včetně pobytu a rodinných poměrů v jiném členském státě EU.“⁶⁹

Z judikatury vyplývá, že pod pojmem závažné narušení veřejného pořádku je nutno si představit „jednání vskutku závažné (intenzitou, nebo významem chráněného zájmu, proti němuž směřuje)...“⁷⁰, distribuce drog je jistě čin, který má významně negativní vliv na celou společnost, avšak vzhledem k tomu, že se v případě cizince jednalo o distribuci tzv. měkké drogy a rovněž k mírnému uloženému trestu, se autorka domnívá, že jeho čin nelze kvalifikovat jako závažné narušení veřejného pořádku. Dle autorky bylo tedy skutečně ust. § 119 odst. 1

⁶⁹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. prosince 2022 č. 5 Azs 432/2019 - 29, dostupné z ASPI

⁷⁰ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 6. února 2013 č. As 175/2012 - 34, dostupné z ASPI

písm. a) bodu 2 zákona č. 326/1999 Sb. použito chybně, v řízení bylo patrné, že je cizinec držitelem povolení v členském státě EU, mělo být tedy na něj vztaženo ust. § 50a zákona č. 326/1999 Sb.

5.3 Zrušení pracovního poměru

Dne 23. 3. 2019 vydala Policie České republiky, Krajské ředitelství policie hlavního města Prahy, rozhodnutí, kterým bylo cizinci podle § 119 odst. 1 písm. c) bodu 2 zákona č. 326/1999 Sb. uloženo správní vyhoštění a stanovena doba, po kterou jí nelze umožnit vstup na území členských států Evropské unie, v délce jednoho roku, neboť jí zanikla platnost zaměstnanecké karty a déle jak tři měsíce pobývala na území České republiky bez platného pobytového oprávnění. Podané odvolání orgán druhého stupně zamítnul a potvrdil rozhodnutí prvoinstančního orgánu.

Proti tomuto rozhodnutí podala cizinka žalobu, nesouhlasila, že její zaměstnanecká karta zanikla, jelikož v jejím případě nelze použít § 63 odst. 1 zákona č. 326/1999 Sb., („Platnost zaměstnanecké karty zaniká nejpozději uplynutím 60 dnů ode dne, kdy cizinci skončil poslední pracovněprávní vztah splňující podmínky podle § 42g odst. 2 písm. b) na pracovní pozici, na kterou byla vydána zaměstnanecká karta nebo povolení k zaměstnání...“), cizinky poslední pracovně právní vztah nelze totiž považovat za skončený. Přestože od zaměstnavatele obdržela dokument označený jako "okamžité zrušení pracovního poměru", cizinka v souladu s § 69 odst. 1 zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce, písemně sdělila zaměstnavateli, že trvá na pokračování a zaměstnání a podala žalobu na určení neplatnosti okamžitého zrušení pracovního poměru. Krajský soud v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích konstatoval, že ve světle uvedených skutečností nemůže obstát závěr správních orgánů, že poslední pracovněprávní vztah cizinky skončil, a proto jejich rozhodnutí zrušil a věc vrátil k dalšímu řízení.

Proti rozsudku podal orgán druhé stupně kasační stížnost, kde se odkazoval na judikaturu, dle které rozvázání pracovního poměru výpovědí je neplatné pouze

v případě, že byla jeho neplatnost určena pravomocným soudním rozhodnutím. Nejvyšší správní soud shledal kasační stížnost nedůvodnou, reflektoval názor krajského soudu, dále konstatoval, že otázka trvání pracovního poměru cizinky byla předběžnou otázkou (pozn. ve smyslu ust. § 57 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb. „...vydání rozhodnutí závisí na řešení otázky, již nepřísluší správnímu orgánu rozhodnout a o které nebylo dosud pravomocně rozhodnuto...“) a správní orgán měl tedy předmětné řízení do doby rozhodnutí soudu o trvání pracovního poměru přerušit.

„Jestliže cizinec poté, co s ním zaměstnavatel okamžitě zruší pracovní poměr, oznámí zaměstnavateli bez zbytečného odkladu písemně, že trvá na tom, aby ho dále zaměstnával (§ 69 odst. 1 zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce), a podá ve lhůtě stanovené zákonem žalobu na neplatnost rozvázání pracovního poměru podle § 72 téhož zákona, účinně tím zpochybní, že jeho pracovní poměr zanikl (§ 63 odst. 1 zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky). V takovém případě je zpravidla třeba, aby správní orgány, které posuzují otázku oprávněnosti pobytu cizince na území, ve shodě s § 57 odst. 2 správního řádu vyčkaly na rozhodnutí soudu ve věci žaloby na určení neplatnosti rozvázání pracovního poměru.“⁷¹

Autorka souhlasí s názorem Nejvyššího správního soudu, cizinka jednala v souladu s platnými právními normami, pokud správní orgány, tedy jak Odbor azylové a migrační politiky tak cizinecká policie, měly pochybnosti ohledně ukončení pracovního poměru, měly je vyřešit v souladu s právními postupy, tj. řízení přerušit na předběžnou otázku. Je sice pravda, že cizinci mohou v takovýchto případech účelově oddálit zánik zaměstnacké karty a také vydání rozhodnutí o správním vyhoštění, nicméně fyzická osoba v pracovně právním

⁷¹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. října 2020 č. 4 Azs 164/2020 - 41 , dostupné z ASPI

vztahu by neměla být krácena na svých právech pouze z důvodu, že se jedná o cizince.

Závěr

Bakalářská práce zkoumala oblast cizinecké policie a správního vyhoštění cizinců. Vývoj cizinecké policie v ČR byl analyzován v kontextu jejího formování a přizpůsobování se měnícím se podmínkám, což vedlo k převedení některých agend na jiné složky státní moci. Struktura cizinecké policie se v současnosti ustálila a stala se vysoce specializovanou, reagující na vývoj v oblasti ochrany hranic a cizinecké problematiky.

Dále se práce věnovala správnímu vyhoštění, které je neodmyslitelně spojeno s cizineckou policií. Hmotně je správní vyhoštění podrobně regulováno v cizineckém zákoně, který prošel řadou novelizací, a i přes obsáhlou právní úpravu je charakter tohoto předpisu jasný a srozumitelný.

Institut správního vyhoštění je zcela specifický, zejména kvůli své nesankční povaze vůči cizinci a charakteru opatření, jímž stát reguluje pobyt cizích státních příslušníků na svém území. Kromě stanovení povinnosti opustit území určuje také konkrétní dobu, během níž není cizinci umožněn návrat na území. Jestliže je správní vyhoštění nařízeno občanovi třetího státu, zahrnuje území všech členských států EU.

Zákon o pobytu cizinců vymezuje taxativní seznam důvodů, které mohou vést k vydání rozhodnutí o správním vyhoštění. Pro vydání tohoto rozhodnutí postačuje naplnění situace popsané v daném ustanovení, a policie ji obvykle není povinna dodatečně prokazovat. Zákon dále pečlivě rozlišuje, zda je rozhodnutí o správním vyhoštění vydáváno občanovi členského státu EU nebo občanovi třetího státu. Různé důvody jsou kategorizovány podle toho, zda se jedná o cizince pobývajícího přechodně či na základě oprávnění k trvalému nebo dlouhodobému pobytu. Výjimečné důvody mohou vést k vyhoštění občana EU nebo cizince s povolením k dlouhodobému pobytu. Nicméně poskytování práv cizincům a mechanismy pro ochranu jejich práv jsou dobře nastaveny a jsou funkční.

Seznam zdrojů a literatury

Monografie:

1. ČIŽINSKÝ, Pavel a kol. *Cizinecké právo*. Praha: Linde, 2012, ISBN 978-80-7201-887-1.
2. HABICH, Lukáš, Martin KLOUBEK a kol. *Činnost Policejních služeb*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2019, ISBN 978-80-7251-481-6.
3. HŘEBÍKOVÁ, Iva a Jan KURŽEJA. *Správní řízení na úseku pobytu cizinců*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2006, ISBN 80-7251-227-7.
4. SMETANA, Miloslav. *Činnost cizinecké policie I*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2021, ISBN 978-80-7251-526-4.
5. SMETANA, Miloslav a kol. *Činnost cizinecké policie II*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2023, ISBN 978-80-7251-547-9.
6. VEDRAL, Josef. *Správní řád komentář*. Praha: RNDr. Ivana Hexnerová – BOVA POLYGON, 2012, ISBN 978-80-7273-166-4.

Právní předpisy České republiky:

1. Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod
2. zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, v posledním znění
3. Zákon č. 150/2002 Sb. soudní správní řád
4. Zákon č. 186/2013 Sb. o státním občanství České republiky v posledním znění
5. Zákon č. 222/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony
6. Zákon č. 325/1999 Sb., o azylu, v posledním znění
7. Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky v posledním znění
8. Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, v posledním znění

Právní předpisy Evropské unie:

1. Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/399 ze dne 9. března 2016, kterým se stanoví kodex Unie o pravidlech upravujících přeshraniční pohyb osob (Schengenský hraniční kodex) (kodifikované znění), v platném znění
2. Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod
3. Úmluva o právním postavení uprchlíků

Judikatura

1. Rozsudek Nevyššího správního soudu ze dne 30. října 2020 č. 4 Azs 164/2020 - 41 , dostupné z ASPI
2. Rozsudek Nevyššího správního soudu ze dne 14. dubna 2022 č. 5 Azs 89/2022 – 24, dostupné z ASPI
3. Rozsudek Nevyššího správního soudu ze dne 21. prosince 2022 č. 5 Azs 432/2019 - 29 , dostupné z ASPI
4. Rozsudek Nevyššího správního soudu ze dne 6. února 2013 č. As 175/2012 - 34, dostupné z ASPI

Elektronické zdroje a webové zdroje:

1. Celní správa. Evropská unie. Schengenská dohoda. Online. Dostupné z: <https://www.celnisprava.cz/cz/evropska-unie/schengenska-dohoda/Stranky/default.aspx> [citováno 2024-02-15]
2. Český statistický úřad. Data-nelegální migrace cizinců. Vývoj počtu vyhoštění z ČR. Online. Dostupné z: https://www.czso.cz/documents/11292/31309535/c07R78_2022.pdf/b3a8f1fa-9476-4a0f-9100-ad96357d445f?version=1.0 [citováno 2024-02-24]
3. EUR-Lex: Migrace. Brexit. Online. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/content/news/Brexit-UK-withdrawal-from-the-eu.html?locale=cs> [citováno 2024-02-17]
4. Evropská komise. Dohoda o vystoupení Spojeného království z EU. Online. Dostupné z: <https://commission.europa.eu/strategy-and->

policy/relations-non-eu-countries/relations-united-kingdom/eu-uk-withdrawal-agreement_cs [citováno 2024-02-17]

5. Ministerstvo vnitra ČR. Migrace. Nelegální migrace. Online. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/nelegalni-migrace-v-ceske-republice> [citováno 2024-02-14]
6. Ministerstvo vnitra ČR. Migrace. Slovníček pojmů. Online. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/slovnicek-pojmu.aspx> [citováno 2024-02-13]
7. Policie ČR. Vyžádané informace. Žádost o informace k problematice cizinců. Online. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/zadost-o-informace-k-problematice-cizincu.aspx> [citováno 2024-03-03]
8. Policie ČR. Útvary. Útvary Police ČR. Policie České republiky-Služba cizinecké policie. Online. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/o-nas-831034.aspx> [citováno 2024-02-22]
9. Vládní návrh, kterým se předkládá Parlamentu České republiky k vyslovení souhlasu s ratifikací Smlouva mezi vládou České republiky a vládou Republiky Kazachstán o zpětném přebírání osob s neoprávněným pobytem, podepsaná dne 23. února 2011 v Praze. On-line. Dostupné z: <https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwjIwbXU1fCEAxUm9AIHHWL7CugQFnoECBIQAQ&url=https%3A%2F%2Fwww.senat.cz%2Fqxw%2Fwebdav%2Fpssenate%2Foriginal%2F59124%2F50105&usg=AOvVaw3nG80Z8QT2dMH2KMz2oyK-&opi=89978449> [citováno 2024-03-05]
10. Zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky v roce 2022 Ministerstva vnitra ČR. On-line. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/vyrocni-zpravy-o-situaci-v-oblasti-migrace-a-integrace.aspx> [citováno 2024-02-13]
11. Zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky v roce 2021 Ministerstva vnitra ČR. On-line. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/rocni-zpravy-o-situaci-v-oblasti->

migrace-a-integrace-cizincu-v-ceske-republice-za-roky-2001-2021.aspx

[citováno 2024-02-13]

12. Zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky v roce 2020 Ministerstva vnitra ČR. On-line. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/rocni-zpravy-o-situaci-v-oblasti-migrace-a-integrace-cizincu-v-ceske-republice-za-roky-2001-2021.aspx> [citováno 2024-02-13]

Ostatní zdroje

1. Ročenka uprchlického a cizineckého práva. Ombudsman, veřejný ochránce práv 2022. Kancelář veřejného ochránce práv, s. 304, 305. ISBN 978-80-7631-101-5.
2. Strategie migrační politiky České republiky, Ministerstvo vnitra ČR, 2015, s. 8. ISBN 978-80-86466-83-5.